Прачытай сам і перадай другому.

На простор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

№ 93 (4551)

24 лістапада 2020 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

АКАЯННЫЯ ДНІ

Марш супраць фашызму...

У Беларусі працягваюцца пратэстныя акцыі, выклікаными фальсіфікацыямі на прэзідэнцкіх выбарах.

У мінулую нядзелю Мінск у каторы раз нагадваў франтавую зону. Ствралася ўражанне, што сталіцу акупіравалі варожыя войскі, а жыхары горада аб'ядноўваліся ў групы і калоны, каб вызваліць яго ад захопнікаў.

Драматызм сітуацыі ўзмацняўся з кожным сутыкненнем сілавікоў з людзьмі, якія вырашылі ўзяць удзел у "Маршы супраць фашызму". Вось ля магазіна "Алмі", што ў Фрунзенскім раёне, сабралося прыблізна тысяча чалавек. Пад'ехала вялікая колькасць амапаўцаў і іншых сілавікоў, калона пратэстуючых адышла. Нехта з тых, хто затрымаўся, выгукнуў: "А што, ужо і ў магазін нельга зайсці?" Падскочылі "чорнарубашачнікі" і ў імгненне вока скруцілі яго і закінулі ў бус з цёмнымі вокнамі.

Затрыманні людзей адбываліся ў розных частках горада і пры розных абставінах. Адразу пасля 16 гадзін незалежныя сайты паведамілі, што на вуліцы Прытыцкага, насупрць дома №160, людзі ў балаклавах спынілі аўтамабіль, разбілі шкло бакавых вокан, выцягнулі вадзіцеля, закінулі яго ў мікрааўтобус і некуды з'ехалі.

Кропкавыя затрыманні гараджан адбываліся ля гандлёвага цэнтра "Брэст". Дзеянні амапаўцаў нагадвалі поўны абсурд. Два аўтобусы з сілавікамі рухаліся па кругу, спыніліся ля пешаходнага пераходу, з іх выскачылі амапаўцы і схапілі мужчыну, які чакаў зялёнага сігналу святлафора.

А вось карцінка, якая сведчыць пра тое, што з тымі, хто вось ужо чацвёрты месяц кожную нядзелю выходзіць на пратэстную акцыю, ужо не так проста справіцца сілавікам. У раёне "Паўднёвы Захад" тым, хто быў пры поўнай амуніцыі, давялося адступіць. Пры гэтым людзі, падняўшы рукі ўгору, скандзіравалі "Уходи!", "Он вас кинет".

Сутыкненні мірных пратэстоўцаў з амапаўцамі адбыліся ў раёне Нацыянальнай бібліятэкі. Уразіў і такі эпізод: чалавека на насілках нясуць у машыну хуткай дапамогі. Хоць бы застаўся жывы!

Уражліва выглядала калона людзей, якія вырашылі ўзяць удзел у антыфашысцкім маршы ў раёне станцыі метро "Пушкінская". Пэўны час яны ішлі не толькі па тратуары, але з-за вялікай колькасці занялі нават праезную частку вуліцы.

Вядома ж, калі б не брутальныя разгоны людзей у тых месцах, дзе яны толькі пачыналі збірацца, агульная колькасць пратэстоўцаў магла б быць даволі вялікай – нягледзячы на неспрыяльнае надвор'е, тысячы і тысячы мінчан усё ж вырашылі ўзяць удзел у антыфашысцкім маршы. Па ўсёй краіне іх падтрымліваюць мільёны сумленных беларусаў. Можна з ўпэўненасцю сказаць: найбольш свядомая частка народа ніколі не пагодзіцца з тым беззаконнем, якое ўтварылі ўлады падчас прэзідэнцкіх выбараў і якое працягваюць тварыць. Патрабаванне правесці новыя, чэсныя і дэмакратычныя выбары, спыненне гвалту над пратэстуючымі, вызваленне з-за крат палітзняволеных – вось што ўжо чацвёрты месяц вымушае людзей па ўсёй Беларусі выходзіць на вуліцы і браць удзел у пратэстных акцыях.

Вера КУПРЫЯНАВА.

P.S. *Можна толькі здзіўляцца, чаму ўлады не дазволілі людзям правесці спакойна "Марш супраць фашызму". Увесь свет змагаецца з фашызмам, а тут? Як паведамілі праваабаронцы, у нядзелю ў Мінску і іншых гарадах былі затрыманы і дастаўлены ў пастарункі амаль 400 чалавек. Міністэрства ўнутраных спраў пацвердзіла выкарыстанне ў Мінску спецсродкаў.*

ВЧЕРА

Омоновцы на пути пенсионеров и медиков

Уже традиционными стали по понедельникам марши столичных пенсионеров и медиков. Обычно они проходили от площади Независимости до площади Якуба Коласа. Вчера только небольшой группе удалось добраться до намеченной цели. В районе цирка омоновцы плотно перекрыли главный проспект, из-за чего колонна была разделена на несколько частей, что внесло определенную дезорганизацию в ряды пожилых людей и примкнувших к ним медиков.

ОТКРЫТЫМ ТЕКСТОМ

Чего вы добиваетесь?

Кто-нибудь может мне членораздельно объяснить, чего они, лица, отдающие приказы на подавление народных протестов, добиваются?

Люди чего требуют? Освободить политзаключенных, прекратить насилие, «уйти» Александра Лукашенко с политической арены. И это такие мелочи по сравнению, как говорил Лев Давидович Троцкий, с мировой революцией, что на месте нашего официального правительства я их исполнил бы в течение месяца, получив гарантии безопасности при этом для всех.

А вот чего добиваются эти – командиры омоновцев и других силовиков? Те, кто отдает приказы людям, вооруженным дубинками и прочим инвентарем, бегать и ездить по улицам, молотить протестующих. Действительно, чего они добиваются? Они могут это объяснить в столь же простых и внятных формулировках? Потому что истерика по поводу бело-красно-белого флага – просто детский лепет. Те, кто нынче генералами стали, лейтенантами небось как раз под ним маршировали – и ничего, военный билет никто в знак протеста не бросал. И в случае смены символики нынешние майоры и полковники тоже его не бросят в знак протеста, а продолжат служить, как и служили (только лучше все-таки служить стране, а не пожилому параноику, облетающему столицу с автоматом наперевес).

Им язык белорусский не нравится? Они настолько дебилы, что не способны его выучить? Тоже неправда. Небось не китайский. Как человек, изучавший в университете методику преподавания языка (русского, правда, но тем не менее), могу засвидетельствовать: близкородственный язык, да еще изучавшийся в школе, взрослым осваивается путем простого запоминания набора слов – так сказать, расширения лексикона. Тем более что в быту никто не будет ни от кого требовать использовать именно белорусский. Ну знают этнические русские, белорусы и поляки – граждане Литвы еще и литовский, а он посложнее будет.

Ну скажите! Я приму этот ответ даже от всяких муковозчиков и азарёнков, лишь бы он был честным и убедительным. Потому что до сих пор вся государственная пропаганда, обосновывающая беготню с дубинками и сафари на людей, очевидно для меня – и не только для меня – лжет (это я про вопли об «обвальной приватизации», «гей-парадах», «российских олигархах», «ликвидации социальных гарантий» – список можно продолжать; но вот об этом – не надо).

Вы хотите, чтобы люди перестали ходить по улицам? А зачем? Конечная цель этого желания какова? Чтобы они перестали протестовать? Но остаются дворы. Ах, вы и из дворов нас пытаетесь выдворить? Куда? На кухню? Но Советский Союз был разрушен кухонными разговорами и распространением диссидентской литературы. Ну, плюс западные санкции и падение цен на нефть – но тут вы будете так же бессильны, как пресловутый ГКЧП в августе 1991 года.

Вот конечная цель этого бреда в чем? В том, чтобы власть вечно держалась на ваших штыках и дубинках? Ребята, вы уже понимаете, что этого не будет. Даже госпожа Кочанова это должна была бы понять, и если не поняла, то мне ее просто жалко: до выступления в Барановичах перед оппозиционным «партхозактивом» я вообще думал о ней почти хорошо. И если она намерена быть во власти «до конца» (чьего?!), то остальные-то, кто помоложе и поумнее, – они чего добиваются? Расширения номенклатуры статей Уголовного кодекса, которые можно будет им предъявить в качестве обвинения? Но если не хотите этого – не отдавайте глупых и бессмысленных приказов, только и всего.

Вы хотите, чтобы людей, возмутившихся попранием правды и справедливости во время выборов, не было? Тоже бред. В вашем распоряжении значительно меньший территориальный ресурс, чем у Сталина. Колымы нет. В Россию вы всех нас не вышлете, как и западнее, впрочем. Колесникова паспорт порвала – и что с ней теперь делать? А уж про анекдот с выпущенным «отсидентом», которому его же тюремщик говорит «придете потом досидеть остаток срока», я и вовсе молчу. Некуда нас девать. Разве что в землю. Но каждый исчезнувший, каждый забитый до смерти, каждый присоединенный вами к списку Тарайковского и Бондаренко только увеличивает ваш страх, а вовсе не уменьшает его. Тогда зачем вы нас запугиваете, если в результате боитесь только вы?

Вы думаете, что, загнав миллионы людей на кухни, убедите весь мир, что протеста нет? Не считайте мир состоящим из идиотов. Что бы там ни говорил господин Лавров во время брифингов и переговоров, даже он знает, что протест не на улицах – протест в мозгах. И если протестующие вышли на улицы 9 августа и продолжали выходить после всей устроенной вашим Караевым мясорубки, вы думаете, что они не выйдут в день Всебелорусского собрания, на котором вы собираетесь имитировать «одобрям-с», в день объявленного референдума о принятии очередного скроенного Лукашенко, Кочановой и Андрейченко «тришкиного кафтана» под названием «Конституционная реформа»? Вы думаете, что полмиллиона выходивших дадут вам спокойно избрать парламент или пропихнуть «преемника» на тех же условиях формирования избирательных комиссий, на каких вы выборы-2020 проводили? Вы такие наивные – или просто спятили?

Люди, которые не только выходят, но и не выходят, уже не боятся разрывов светошумовых гранат, стрельбы резиновыми пулями, дубинок – и даже смерти. Весь ваш писк об «оплаченности» протестов гроша ломаного не стоит: умирают ведь не за деньги, а за принципы и идею. А ваши «балаклавщики» дают деру в тот момент, когда с них снимают маску, – так они боятся сами себя. Потому что они как раз выходят за премиальные и сверхурочные. И все «Димы» и «Натули», устраивающие сафари на людей, судя по опубликованным телефонным разговорам, дико боятся ответственности – но продолжают свою дикую охоту, боясь, что новенькие отодвинут их от нынешней кормушки, хотя и самой кормушке-то осталось меньше года.

Ответьте мне: ради чего все это? Если нужно, я готов даже с «Натулей» «массандры» выпить, хотя предпочитаю португальский и английский портвейн. Ответьте – только честно. И я успокоюсь.

Александр ФЕДУТА

К ВИЗИТУ

Вот приедет барин...

Помните у классика: «Вот приедет барин, барин нас рассудит...»

Похоже, что в ближайшие дни именно для этого прилетает в Минск министр иностранных дел России **Сергей Лавров**. Хоть официально говорится, что он прибывает для участия в совместном заседании коллегий министерств иностранных дел Беларуси и России, но можно предположить, что его главная цель – встреча с Лукашенко и обсуждение ситуации в Беларуси в связи с тем, что вот уже четвертый месяц не прекращаются протесты из-за того, что произошли беспрецедентные фальсификации результатов голосования на выборах 9 августа. Честно ли рассудит Лавров участников противостояния? Вряд ли на это можно рассчитывать. У кремлевских вождей в Беларуси свои интересы.

НА СВЯЗИ – КИШИНЕВ

За полный вывод российских войск из Приднестровья

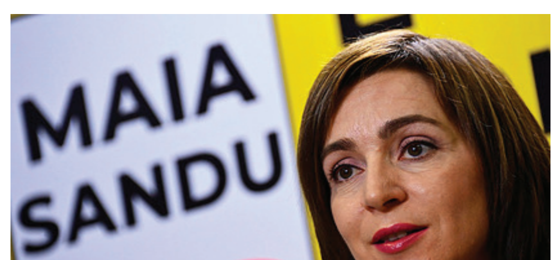

Избранная президентом Молдовы Майя Санду заявила, что «мягкий подход» в переговорах об урегулировании приднестровского конфликта не был эффективным.

Санду считает, что статус Приднестровья после реинтеграции еще должен быть найден. Она выступила против ранее предложенной нынешним президентом Игорем Додоном федерализации Молдовы.

«И он (формат урегулирования конфликта. – **Ред.**) *должен включать полный вывод российских войск с территории Молдовы. Мы об этом всегда говорили, и мы будем говорить об этом и в дальнейшем»*, – заявила Санду.

СОЛИДАРНОСТЬ

Гражданская авиация с народом: «Мы хотим встречать гостей, а не провожать соотечественников, вынужденных покидать страну»

Видеообращение сотрудников гражданской авиации.

– Мы не наркоманы, не алкоголики, не польская фальшивка. Мы граждане Беларуси и мы хотим жить в свободном и правовом государстве, в котором соблюдаются законные права человек, – *заявили представители гражданской авиации*.

Свое обращение они записали в Национальном аэропорту Минск.

– Отчислять студентов за выражение своей точки зрения недопустимо. Увольнять порядочных и справедливых педагогов учебных заведений ужасно. Выгонять и увольнять квалифицированных опытных работников за альтернативную точку зрения неприемлемо.

Перечеркивать победы наших спортсменов, прославляющих нашу родину, не давать им возможности тренироваться, вместо этого сажая в тюрьму, – кощунственно.

Мы категорически осуждаем силовую манеру в отношении медицинских работников, которые ежедневно борются за жизнь и здоровье наших сограждан. Мы хотим, чтобы к людям преклонного возраста относились с почетом и уважением.

Мы с сожалением и тревогой смотрим на то, как просто уничтожается наш IT-сектор, – *заявили работники гражданской авиации.*

Они подчеркнули, что не могут спокойно реагировать на террор по отношению к белорусскому народу:

– Мы хотим в здании нашего аэровокзала встречать гостей, а не провожать соотечественников, вынужденных покидать страну, опасаясь за свою жизнь только потому, что они высказывают свою точку зрения. Мы видим будущее нашей страны без репрессий, преследований, политических заключенных, и со строгим соблюдением закона.

Сегодня мы скажем «нет» кровавому диктатору, «нет» насилию, «нет» беззаконию! Белорусский народ выстоит и победит!

ИЗ СЕТИ

Арсений СИВИЦКИЙ: В Брюсселе, Вашингтоне и Москве сходятся в оценках статуса Лукашенко

Директор Центра стратегических и внешнеполитических исследований Арсений Сивицкий – о том, как Запад и Россия могут разрешить белорусский вопрос.

– Действия белорусских властей стремительно превращают Беларусь в общеевропейскую проблему, решение которой предполагает скоординированные действия между Западом и Россией, – *пишет Арсений Сивицкий*.

Если западные страны отвечают за международную изоляцию и экономические санкции, то задача России – оказать политическое, а если нужно – и силовое давление на Александра Лукашенко.

При этом проблема приобретает такой масштаб, что даже формальный стратегический союзник (Кремль) вынужден комментировать белорусский вопрос в еженедельном режиме, напоминая Минску о недопустимости эскалации ситуации до «гражданской войны» и об обязательствах по запуску конституционной реформы.

Официальный Минск ожидаемо отвечает на эти напоминания еще большей эскалацией беспорядочного и непропорционального насилия, в том числе – с летальными исходами.

В этих условиях Кремль вынужден начать переоценку геополитических рисков, связанных с поддержкой «токсичного» актива, так как дальнейшее расширение санкций ЕС и США приведет к удару по российским экономическим интересам.

В то время, когда Москва готовится к большой кадровой ротации, возможному транзиту власти и новой «перезагрузке» с США в 2021–2022 годах, попадание под «драконовские санкции» из-за Беларуси явно не входит в ее планы.

В целом и в Брюсселе, и в Вашингтоне, и в Москве сходятся в оценках того, что Лукашенко окончательно утратил статус договороспособного политика на международной арене, его легитимность внутри страны безвозвратно подорвана, а действия его администрации фактически ежедневно дают дополнительные основания для подтверждения данного «токсичного» статуса и введения новых санкций.

В этих условиях внешние игроки понимают невозможность кардинального изменения ситуации вокруг Беларуси к лучшему и склоняются к тому, чтобы использовать именно негативное ее развитие для решения своих политических и прочих задач. Например, для американского истеблишмента белорусский кейс предоставляет блестящую возможность восстановить имидж США как защитника демократии и прав человека во всем мире.

В связи с этим Палата представителей американского Конгресса быстро одобрила новую редакцию Акта о свободе, демократии и суверенитете Беларуси, направив его на рассмотрение в Сенат. Вполне вероятно, что подпишет данный документ и введет его в действие уже новый президент США Джозеф Байден.

В аналогичном ключе действует и европейская дипломатия. Россия же получает возможность продемонстрировать всему миру, что она может выступать не только в роли trouble maker (создателя неприятностей), но problem solver (решателя проблем), особенно если об этом ее попросят западные страны и белорусское общество / новая оппозиция.

Обменять свой вклад в смену режима в Минске на геополитические, политические и экономические дивиденды от Запада и новой власти в Беларуси – самая рациональная стратегия для Кремля в этой ситуации по той же модели, по какой Москва разыграла «карабахскую» карту.

И США, и ЕС понимают и принимают то, что главным бенефициаром разрушения белорусской государственности является именно Москва. Однако в условиях недоговороспособности Минска и невозможности позитивно повлиять на развитие событий они делают выбор в пользу принятия новой реальности и своего позиционирования уже в новых условиях.

Сепаратная сделка с Россией по Беларуси к тому же сулит Западу гораздо больше внешнеполитических и экономических дивидендов, чем какая-либо иная стратегия действий по белорусскому вопросу. Тем более что именно такое коллективное решение продвигает новая оппозиция, возникшая в 2020 году на фоне предвыборной кампании и протестов после выборов (Виктор Бабарико, Валерий Цепкало и Сергей и Светлана Тихановские и др.).

Отказ Лукашенко выполнять «план Патрушева–Путина», его международная и внутриполитическая токсичность резко повышают ставки в игре, а новый ультиматум Светланы Тихановской (народный трибунал), приравнивающий режим Лукашенко к террористической организации, создает идеальные условия для Кремля, чтобы решить белорусский вопрос по «кыргызстанскому сценарию» 2010 года...

ПАЗІЦЫЯ

«Мяне, напэўна, звольняць, але інакш я не мог - так выхавалі бацькі»

Андрэй Баканаўскас адзіны ў цэху “Капралактам-2” прадпрыемства “Гродна Азот” далучыўся да агульнанацыянальнай забастоўкі. Ён пісьмова паведаміў пра гэта адміністрацыі. Цяпер прыходзіць на змену, але да працы не прыступае.

«Апошняй кропляй стала смерць Рамана Бандарэнкі»

Андрэй Баканаўскас адпрацаваў на прадпрыемстве “Гродна Азот” 13 гадоў пасля заканчэння каледжа хімічнай прамысловасці. Ён любіць сваю работу і кажа, што яму няпроста далося рашэнне далучыцца да забастоўкі: у душы адбыўся цэлы эвалюцыйны працэс.

За падзеямі ў краіне пасля 9 жніўня Андрэй сачыў пастаянна, бачыў, як бурляць настроі працоўных на яго прадпрыемстве. Але 26 кастрычніка, калі рабочыя выйшлі пратэставаць на прахадную, да іх не далучыўся, хаця прыйшоў паглядзець, што будзе адбывацца.

Чакаў, што прыйдзе кіраўніцтва прадпрыемства і нешта скажа рабочым. Але, як згадвае, прыйшоў АМАП і дручкамі паказаў пратэстуючым, “дзе іх месца”.

“Я тады, напэўна, трохі спалохаўся і пайшоў працаваць, – згадвае хлопец. – *А потым чытаў, што некаторыя засталіся, напісалі заявы, што будуць баставаць, кагосьці звольнілі”.*

Некаторых з тых, каго звольнілі і судзілі, Андрэй ведаў асабіста, а таму думкі аб пратэсце ўсё глыбей прарасталі ў галаве. Але некаторы час узважваў “за” і “супраць” і прыходзіў да высновы, што баставаць не варта.

Усё змяніла смерць Рамана Бандарэнкі, а потым разгон людзей каля мемарыяла на месцы былой Фары Вітаўта ў Гродне, які ўбачыў на свае вочы. Так выспела рашэнне далучыцца да забастоўкі.

“Глядзець, як людзей затрымліваюць, збіваюць, судзяць, а мы ў той самы час будзем працаваць, нібыта нічога не адбываецца, – я так больш не змагу, – кажа Баканаўскас. – *Мяне так мае бацькі выхавалі, што я не магу быць абыякавым”.*

«Ты малайчына, а я вось так зрабіць не магу»

Андрэй напісаў ліст генеральнаму дырэктару прадпрыемства аб тым, што далучаецца да агульнанацыянальнай забастоўкі. З панядзелка ён прыходзіць на змену, але не прыступае да працы. Кажа, што не хоча даваць нагоду банальна звольніць яго за прагул.

Дарэчы, ужо ў першы дзень яго забастоўкі ўсе ведалі, што ён не прыступіць да працы. Начальнік цэха паразмаўляў з ім, а потым пачалі складаць акт, што Баканаўскас адмаўляецца працаваць. Ён у сваю чаргу напісаў тлумачальную запіску, выклаўшы прычыну.

“Ціску на мяне не было ніякага, – кажа Андрэй. – *Праўда, начальнік пытаўся, ці не перадумаю. Некаторыя работнікі раілі змяніць рашэнне. А некаторыя падтрымлівалі. Адзін сказаў: малайчына, а я вось так зрабіць не магу”.*

«Завод працуе, але атмасфера нервовая»

Наогул атмасферу на прадпрыемстве Андрэй характарызуе як не вельмі спакойную і нават нервовую. На гэта ўплывае і сітуацыя ў краіне, і каранавірус.

“Так, завод наш працуе, але ўсе штодня абмяркоўваюць падзеі ў краіне, – кажа хлопец. – *І ўжо ніхто не можа пра гэта маўчаць, бо кожнага датычыцца”.*

Андрэй кажа, што іх тэлеграм-канал падае звесткі, што зараз на прадпрыемстве бастуюць 34 чалавекі. Наколькі яны дакладныя, ён сказаць не можа. Таксама ведае, што на завод прыехалі спецыялісты з іншых прадпрыемстваў краіны. У іх цэху ёсць два такія чалавекі, але кантактаў з імі Андрэй не меў, паколькі яны ўвесь час заняты ў навучальным працэсе.

“Цяжка сказаць, як хутка іх дапусцяць да працы, бо ў нас заўсёды было так, што на перавучванне спецыяліста, які прыйшоў з іншага прадпрыемства, давалася паўгода, – распавядае Андрэй. – *Ды і проста інструкцыі чытаць – гэтага мала. Трэба практыкавацца непасрэдна ў цэху”.*

«Планаў – ніякіх»

Я пацікавіўся ў Андрэя, чым ён збіраецца займацца далей, калі на прадпрыемстве падпішуць загад аб яго звальненні. Ён сур’ёзна кажа: думаў пра гэта з самага пачатку, і, хутчэй за ўсё, яго звольняць, але сваё рашэнне, якое прымаў зусім не спантанна, не зменіць.

“Планаў пакуль ніякіх не маю. Жыццё зараз так усё перавярнула, што нейкія канкрэтныя крокі буду прымаць толькі па факце”.

У гэтым годзе ў маладзёна было шмат розных цікавых планаў, але лёс распарадзіўся па-свойму. У маі, калі Андрэй збіраўся рабіць нейкія рашучыя крокі, ад каранавіруса памерла мама…

Трэба адзначыць, што Андрэй размаўляе на добрай, нязмушанай беларускай мове. Аказалася, у 1990-х скончыў адзіны беларускамоўны клас у школе №26, і гэта засталося з ім назаўсёды.

“Канешне, я не заўсёды размаўляю па-беларуску, бо нават на працы некаторыя не разумеюць беларускіх слоў, – канстатуе Андрэй. – *Але калі трапляецца чалавек, які гаворыць на нашай мове, то я вельмі рады”.*

А літоўскае прозвішча дасталася яму ў спадчыну ад дзеда і таты.

Міхал КАРНЕВІЧ.

СУМНА!

І Эйфелева вежа – апазіцыянер?

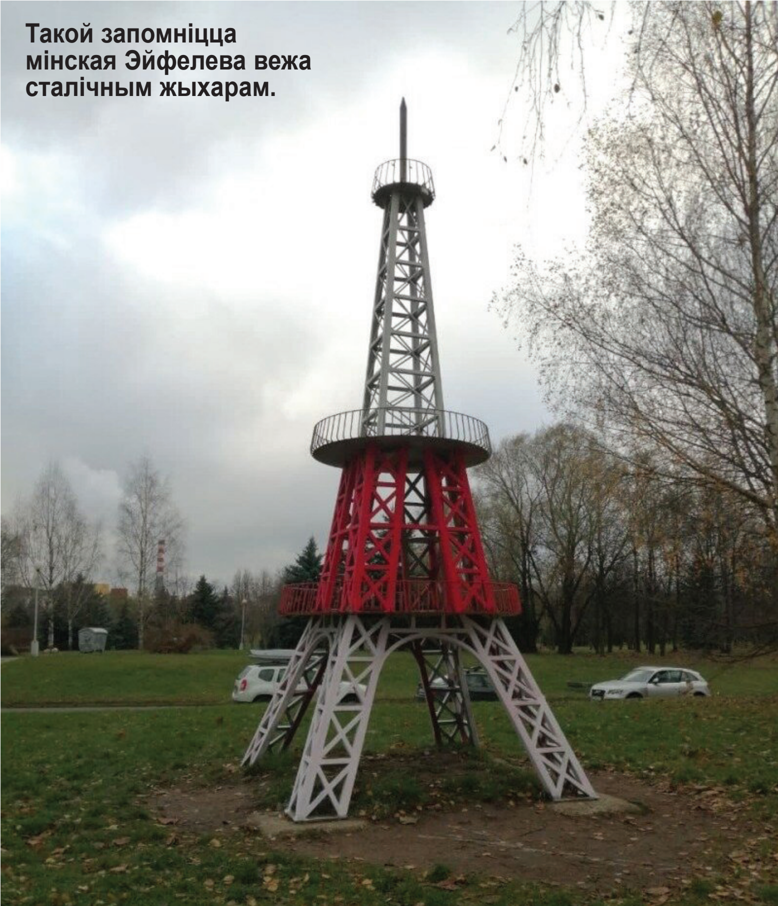

Такой запомніцца мінская Эйфелева вежа сталічным жыхарам.

Ваенна-карная аперацыя супраць уласнага народа, якую праводзіць улада вось ужо чацвёрты месяц, выйшла на якасна новы ўзровень. Кінуўшы за краты больш за трыццаць тысяч мірных грамадзян, прыхільнікі новага парадку на гэтым не супакоіліся і абвясцілі знішчальную вайну… арт-аб’ектам. Днямі ў сталічным мікрараёне “Усход” сярод белага дня спецбрыгадай камунальнікаў была ліквідавана Эйфелева вежа. Дакладней, шасціметровая копія той, якая ўзвышаецца над Парыжам.

Чым жа правінілася перад уладай тая бедная вежа, меншая сястра парыжскай знакамітасці? Аказваецца, яе, што пятнаццаць гадоў ціхмяна прастаяла на сваім месцы, нядаўна прызначаны мэр Мінска Уладзімір Кухараў залічыў у апазіцыянеры. Прычына – бел-чырвона-белая афарбоўка вежы. Двойчы камунальнікі перафарбоўвалі яе ў шэры колер, і двойчы белы і чырвоны вярталіся на яе ажурныя канструкцыі. І вось ці то шэрая фарба скончылася, ці то цярпенне ў мэра, але вежу спілавалі і вывезлі ў невядомым кірунку. Пойдзе, відаць, на металалом.

Што ж, прымусь дурня Богу маліцца, дык ён і лоб разаб’е. Дарэчы, падобныя прэцэдэнты ўжо мелі месца ў найноўшай гісторыі Беларусі. У мястэчку Бобр на Крупшчыне стаяла царква, распісаная мастаком Алесем Пушкіным. І вось камусьці падалося, што на адной з фрэсак у вогненнай геене пекла – адзін найвядомейшы беларускі палітык. Пушкіну было прапанавана замаляваць тую фрэску. Ён рашуча адмовіўся. Мастака выклікалі ў міліцыю і епархію, угаворвалі і ўшчувалі. Ён стаяў на сваім. І тады ў царкве здарыўся пажар. І драўляная царква згарэла – з-за той злашчаснай фрэскі…

Не думаю, што чырвоны певень пад царкоўную страху заскочыў выпадкова. Тым больш і падпальшчыкаў не знайшлі (ці не шукалі?). Так, відаць, вырашыла ўлада (царкоўная ці свецкая – неістотна) – пусціць тую фрэску дымам у неба.

Лоб (асабліва пустапарожні), які шторазу грукаецца аб падлогу перад больш высокім начальствам, мне не шкада. Шкада, калі тым пустапарожнім ілбом улада бухае налева і направа, руйнуючы тое, што будавалася і ўсталёўвалася дзесяцігоддзямі. Учора – фрэска, сёння – вежа, а заўтра – што? Скажам, у жніўні бел-чырвона-белыя сцягі луналі над Купалаўскім тэатрам. За нейкія сто метраў ад рэзідэнцыі прэзідэнта! Як гэта ніхто не дадумаўся тэатр зруйнаваць? Зрэшты, яго амаль зруйнавалі, разагнаўшы трупу.

Падобнае змаганне з апазіцыйнай – а дакладней з гістарычнай – сімволікай, якую пры жаданні можна ўбачыць дзе заўгодна, можа прывесці да поўнага абсурду. Скажам, па ўсёй Беларусі заводскія трубы-коміны з даўніх давён традыцыйна фарбаваліся ў бел-чырвона-белыя колеры. Заўтра пільнавокім мэрам і падмэркам тыя трубы-коміны прымрояцца цаглянымі, пастаўленымі на папа́, апазіцыйнымі сцягамі. А вышынёй яны – да 100 метраў. Гэта ж колькі фарбы спатрэбіцца! А дзе столькі маляроў-альпіністаў узяць? Ці не лепей будзе іх узарваць? Халера яго бяры, калі качагаркі загаснуць ці канвееры спыняцца. Затое з ідэалагічнага гледзішча ўсё будзе ў парадку.

Ёсць дзе праявіць сваю звышпільнасць і выканаўцу абавязкаў міністра аховы здароўя Дзмітрыю Піневічу. Чаму да гэтай пары па вуліцах раз’язджаюць бел-чырвона-белыя хуткія дапамогі? Тэрмінова перафарбаваць! А фарба закончыцца – і іх на металалом. Хай хворыя сваёй хадой да бальніц дабіраюцца. А то праедуць раз-другі ў такой хуткай дапамозе і падхопяць антылукашэнкаўскі вірус.

І новапрызначанаму міністру культуры Анатолю Маркевічу пара да агульнай кампаніі далучацца. Найперш неабходна забараніць спектакль “Пінская шляхта”. Ва ўсіх тэатрах! Паколькі адзін з герояў п’есы – Куторга, не раўнуючы як заўзяты “пратэстун”, – пасярод п’есы кідае ў залу: “Чырвонае і белае ўсё перадзелае!” Ну і з аўтарам крамольнай п’есы не шкодзіла б разабрацца. А то сядзіць сабе як нічога-ніякага на мінскай плошчы Свабоды на пару са Станіславам Манюшкам. Трэба Вінцэнта Янавіча строга папярэдзіць, а не сунімецца – адпілаваць балгаркай і на пераплаўку. Манюшку аднаму сумнавата будзе, затое ў рапарт запішацца: “чарговы пратэстны ачаг ліквідаваны на карані”.

А найбольш клопату зазнае міністр інфармацыі Ігар Луцкі, пад чыю адказнасць падпадае ўсё айчыннае кнігавыданне. Яму давядзецца зрэвізаваць тысячы кніг. І не за 500 пасляскарынаўскіх гадоў, а за ўсе 800. Бо яшчэ ў знакамітым “Слове пра паход Ігара” (XII стагоддзе) сустракаецца выраз: “Чырвоны сцяг на харугве белай – вою харобраму Ігару Святаславічу” (сцяг, сцяга – па-старабеларуску азначае палоску). Пад мікраскопам з ідэалагічна пакрыўленымі лінзамі крамолы можна выявіць колькі заўгодна. Вось вам радок з Уладзіміра Караткевіча: “У крыві краіны нашай бель”. А вось прыпеў з песні на верш Уладзіміра Някляева: “Белае віно і чырвонае – кожнаму сваё”. А вось кнігі паэта-манаха Зніча з Жыровіцкага манастыра, аздобленыя (усе!) бела-чырвона-белымі колерамі Хрыстовай плашчаніцы… Уяўляеце, колькі “шкоднай” літаратуры прыйдзецца з бібліятэк спісаць і парэзаць на макулатуру?..

Арт-аб’ект ператварылі ў металалом вандалы ў форме камунальнікаў.

Вось да чаго можа дайсці змаганне з бел-чырвона-белым колеравым спалучэннем у нашай непрадказальнай краіне. Вядома ж, у падобнае дурноцце нікому не хочацца верыць, і мне ў тым ліку. Ды зноў паўстае ў вачах мінская Эйфелева вежа, ператвораная ў горбу металу камунальнікамі, якія абвясцілі вайну “нелаяльным” да ўлады арт-аб’ектам. Бедныя арт-аб’екты… А яшчэ больш бедная на розум улада, якая распачала і заахвочвае гэтую варварскую і ганебную вайну.

Міхась СКОБЛА.

ПРА НАС

Радаслаў СІКОРСКІ – пра неўмяшанне Еўрапейскага Саюза, «польскую мяжу да Мінска» і «Чорных павукоў»

Дэпутат Еўрапейскага парламента і былы міністр замежных спраў Польшчы Радаслаў Сікорскі расказвае ў інтэрв'ю, як яго здзівілі пратэсты ў Беларусі, разважае пра іх прычыны, адказвае крытыкам Еўрасаюза, тлумачыць, ці праўду кажа Лукашэнка, калі заяўляе пра рэвалюцыю ў Польшчы і жаданне Варшавы захапіць палову Беларусі.

«Мы лічылі, што будзе так, як было і раней, – некалькі пратэстаў, і што Лукашэнка здолее гэта задушыць»

– Спадар міністр, хацеў бы спачатку спытацца ў вас пра паведамленні, якія з'яўляюцца ў дзяржаўных інфармагенцтвах Беларусі. Са спасылкай на расійскіх экспертаў тыя сцвярджаюць, што Польшча праз сакрэтны аддзел Войска польскага пад Бydгашчу, дзе, дарэчы, знаходзіцца і ваш дом, праз таямнічы атрад «Чорныя павукі» займаецца псіхалагічным уздзеяннем на беларусаў, каб зрынуць Аляксандра Лукашэнку. Вы былі міністрам абароны, ці ведаеце вы нешта накont гэтага?

– Я ўпершыню пра гэта чую. Ніколі да вас я не чуў ні пра якіх «Чорных павукоў». Ну, але вы з Радыё «Свабодная Еўропа». У суседнім пакоі ў нас дагэтуль стаіць стары радыёпрымач майго бацькі «Сталіца», на якім ён слухаў Радыё «Свабодная Еўропа» ў 1960–1970-я гады. У нас была двухпакаёвая кватэра, я спаў у суседнім пакоі, хоць радыё і глушылі, але я таксама слухаў. Праз Мюнхен я даведваўся, што адбываецца ў маёй уласнай краіне. Гэта менавіта вы, Радыё Свабода, – пагроза для інфармацыйнай манаполіі рэжыму на былой постсавецкай прасторы, а не нейкія «Чорныя павукі».

– Тады давайце пяройдзем да сур'ёзных тэм. Тры месяцы, больш за сто дзён, у Беларусі адбываецца рэвалюцыя, пратэсты, па-рознаму можна гэта называць. Беларусы чакаюць падтрымкі з боку ЕС. Зразумела, усё адбываецца ў самой Беларусі, і спадзяў гэты меншы, чым раней, бо людзі разумеюць, што гэта яны ўсё вырашаюць. Тым не менш чаканні пэўныя ёсць. Але не бачна, каб Брусель нешта актыўна займаўся Беларуссю. Можа, вы нешта ведаеце пра гэта больш, каб абвергнуць песімістычныя ацэнкі беларусаў?

– Я не абвінавачваў бы Брусель у тым, што ён не цікавіцца. З маіх размоў у Камісіі па замежных справах Еўрапарламента, з размоў з высокім прадстаўніком або дэпартаментамі Еўрасаюза, пратэсты беларусаў супраць сфальсіфікаваных выбараў актыўна цікавяць і выклікаюць чалавечую сімпатыю да людзей, якія змагаюцца за свабоду. У той жа час Брусель разумее, наколькі абмежаваны яго ўплыў і інструменты ўздзеяння. Тое, што ён мог зрабіць, – то бок увесці санкцыі супраць асоб, адказных за рэпрэсіі, – Брусель ужо зрабіў. Тое, што адбываецца ў Беларусі, з'яўляецца перадумовай да новага рэгулявання Еўрасаюза, накшталт «акта Магніцкага», які дзейнічае, калі не памыляюся, ужо ў сямі краінах, сярод якіх ЗША і Вялікабрытанія. Еўрасаюз распрацаваў для сябе інструмент, які дазволіць без пастаянных узгадненняў паміж урадамі забараніць уезд або замарозіць рахункі адказных за рэпрэсіі і карупцыю. Літаральна ўчора ў нас адбылася канферэнцыя пра гэта з удзелам і падтрымкай вярхоўнага прадстаўніка Еўрапейскай камісіі.

Вашы пратэсты адрозніваюцца ад украінскіх. Пратэсты ва Украіне пачаліся пасля таго, як Януковіч падмануў сваю краіну, абяцаў, што падпіша дамову аб асацыяцыі з ЕС, і не зрабіў гэтага. З таго і пачаўся Майдан. Майдан ад самага пачатку быў праеўрапейскім рухам. Вядома, сумленнасць выбараў – гэта еўрапейская каштоўнасць, але пратэсты ў Беларусі – гэта ваш нацыянальны рух пратэсту супраць фальсіфікацыі вынікаў. Мы гэта шануем, але мы не хочам, каб нас абвінавачвалі, як вы намякнулі ў першым пытанні, ва ўмяшанні, арганізацыі гэтага руху, бо ён здзівіў Еўропу. Мы, як, напэўна, і шмат хто з вас, лічылі, што будзе так, як было і раней, – некалькі пратэстаў, і што Лукашэнка здолее гэта задушыць. А тым часам мы бачым сапраўднае нараджэнне беларускай грамадзянскай супольнасці, якая дамагаецца сваіх правоў.

– А як вы асабіста можаце растлумачыць тое, што сталася? Вы сочыце за падзеямі, маеце сяброў, звязаных з Беларуссю. Чаму гэтым разам усё інакш? Я памятаю, як у першыя дні пасля пратэстаў у «Газеце Выборчай» выйшаў артыкул пад назвай «Мы недацанілі беларусаў».

– І гэта праўда. У мяне трохі супярэчлівы погляд на гэтую тэму. У Польшчы і ўвогуле ў Еўрасаюзе існуе ментальнае клішэ, што паколькі Беларусь недэмакратычная краіна, то яна павінна быць бедная. Але Беларусь больш заможная, чым Украіна, таму, між іншым, што ў яе больш замежных інвестыцый. Выяўляецца, што нашы бізнесмены аддаюць перавагу стабільнай дыктатуры, а не карумпiраванай дэмакратыі. Мне здаецца, што ў чалавечай прыродзе ёсць іерархія патрэб. І тады, калі дасягаецца пэўны ўзровень заможнасці, павялічваецца і патрэба чалавека кантраляваць свой лёс, у тым ліку і ў палітычнай сферы. У Польшчы «Салідарнасць» была ў пэўным сэнсе адказам на крах даволі паспяховай эканамічнай палітыкі часоў Эдварда Герэка ў 1970-х гадах. Думаю, што гэты аспект можа мець значэнне і ў выпадку Беларусі.

«Для такога тыпу лідараў утрыманне сваёй улады і беспакаранасць – важнейшыя, чым росквіт свайго народу»

– Давайце яшчэ на хвілінку вернемся да еўрапейскай салідарнасці адносна Беларусі. Ці бачыце вы нейкія дыпламатычныя або палітычныя інструменты ў руках Еўрасаюза, якія былі б у стане паспрыяць вырашэнню палітычнага крызісу ў Беларусі?

– Мы заўсёды прапаноўвалі беларускім уладам шлях выбару і намагаліся не толькі ўводзіць санкцыі як цану кепскай палітыкі, але і стварaць стымулы за жаданне пайсці па шляху добрай палітыкі. Калі рэжым забіваў журналістаў і апазіцыянераў, тады былі санкцыі. Потым ён перастаў забіваць і нават праз некаторы час вызваліў палітвязняў, тады мы знялі санкцыі. Калі я быў у Мінску разам з міністрам замежных спраў Нямеччыны Гвіда Вестэрвэле, то са згоды Еўрасаюза, пэўных камісараў Еўракамісіі мы прапанавалі прэзідэнту Лукашэнку пакет падтрымкі для беларускіх рэформ у памеры 3 мільярды еўра пры ўмове, што выбары ў 2010 годзе былі б менш сфальсіфікаваны, чым раней. Але для такога тыпу лідараў утрыманне сваёй улады, а прынамсі ўтрыманне беспакаранасці – важнейшыя, чым росквіт свайго народу. У гэтым палягае праблема.

– Польшча і некаторыя іншыя краіны ЕС, але не ўсе, не прызнаюць Лукашэнку легітымным прэзідэнтам Беларусі. Ці будзе наступствам гэтага, напрыклад, непрызнанне дамоў, якія ён падпісвае, напрыклад з Расіяй? Бо многія беларусы спадзяюцца, што ўсё, што ён падпісвае пасля 6 лістапада, калі скончыўся тэрмін яго паўнамоцтваў, усё, што ён робіць пасля, не мае законнай сілы. Ці ёсць верагоднасць, што такія дамовы не будуць прызнаны, ці гэта хутчэй сімвалічны крок?

– Беларусь не звязана нейкай вялікай калякацыю дамоў. Беларусь, бадай, адзіная краіна Еўропы, якая не мае ніякай дамовы аб супрацоўніцтве з Еўрасаюзам. Зрэшты, будзем шчырыя, папярэднія выбары таксама былі сфальсіфікаваны. Але гэтым разам ён зрабіў гэта выключна нахабна. Мы не шмат можам зрабіць, бо і так не запрашалі Лукашэнку на міжнародныя сустрэчы, ён і так не быў чысткай дэмакратычнай сям'і народаў. Ад поўнай ізаляцыі яго бароніць Уладзімір Пуцін, які, сцяўшы зубы, вымушаны цярпець яго нахабства. Але здаецца, што Пуцін прыйшоў да высновы, што аслаблены Лукашэнка, якога ён выратаваў, для Расіі найбольш карысны, бо ён тады больш паслухмяны і дае больш надзеі на тое, што нарэшце стане рэальнасцю «саюз Расіі і Беларусі», то бок паглынанне Беларусі Расіяй.

– А ці бачыце вы палітычную логіку ў дзеяннях Уладзіміра Пуціна, калі ён ставіць на чалавека, які цалкам страціў падтрымку грамадзян? Многія лічаць, што калі б Пуцін выступіў на баку рэвалюцыі, нават з тактычнага пункту гледжання, падтрымаўшы мірны пратэст, тое, што ўлада павінна мяняцца, то ён мог бы стаць героем для беларусаў.

– Магчыма, Пуцін быў бы тады больш папулярны ў Беларусі, але не Беларусь для яго першы прыярытэт, а Расія. І мне падаецца, што як Пуцін не мог суіснаваць з дэмакратычнай Украінай, так ён не можа дазволіць, каб дэмакратыя усталявалася і ў Беларусі. Гэта быў бы кепскі прыклад, з яго пункту гледжання, для самых расійцаў. Бо расійцы падумалі б, што калі і ў Беларусі можа быць дэмакратыя, то чаму яе не можа быць у нас? Бо ва Уладзіміра Пуціна тая самая праблема, што і ў Аляксандра Лукашэнкі. Калі ўжо загадаў забіваць і накраўся, то хто вам потым можа гарантаваць асабістую бяспеку? Менавіта таму яго першы прыярытэт – захаванне ўлады. А стварэнне прэцэдэнту ў братняй славянскай краіне, змена ўлады пад прэсінгам вуліцы і ціскам народа – гэта для яго вельмі небяспечна.

«Гаворка пра тэрытарыяльныя прэтэнзіі Польшчы да Беларусі – гэта праца агентаў уплыву Крамля»

– А ці можа Польшча як асобная краіна нейкім чынам удзельнічаць у вырашэнні гэтага крызісу? Як перамоўца ці нешта іншае? Цяперашняя ўлада ў Польшчы не была ажно так супраць Лукашэнкі яшчэ пару гадоў таму. Мы памятаем словы сенатара Карчэўскага пра «цёплага чалавека». Зрэшты, прэзідэнт Дуда нават запрашаў Лукашэнку ў Варшаву.

– Амаль што ўсе польскія ўрады спрабавалі неяк гуляць з прэзідэнтам Лукашэнкам. У тым ліку і наш, і я асабіста. Дзеля таго каб пашырыць яму поле для манеўру ў ягоных гульнях з Уладзімірам Пуціным. Гэта апраўданы крок. Але ні ў кога не было вялікай надзеі. Акрамя таго, ёсць справы паміж суседнімі дзяржавамі, якія патрабуюць практычнага вырашэння. Я маю на ўвазе консульскія пытанні, навакольнае асяроддзе, мяжу і г.д. Сёння Польшча не ў стане прадстаўляць увесь Еўрасаюз у крызісе з дэмакратыяй. Польшчу сёння саму лічаць не да канца дэмакратычнай. Яна знішчыла той капітал даверу ў якасці эксперта па ўсходнееўрапейскіх пытаннях, які ў яе быў у Заходняй Еўропе. Варта таксама памятаць, што нашае пасрэдніцтва на Майдане было магчымым, бо гэтага жадалі абодва бакі спрэчкі. І мы зрабілі гэта з поўнай падтрымкай Еўрасаюза і ЗША, а Расія таксама хацела вырашэння канфлікту. Сёння, на жаль, гэтых фактараў няма.

– Польшча цяпер даволі часта гучыць з вуснаў Аляксандра Лукашэнкі як краіна, якая хоча падзяліць Беларусь або хоць неяк паўплываць на Беларусь – тыя ж «Чорныя павукі». Вы ўжо згадалі пра праблемы ўнутры Польшчы – растлумачце, калі ласка, беларусам, у чым іх сутнасць. Лукашэнка сцвярджае, што ў Польшчы цяпер адбываецца рэвалюцыя і што палякі не маюць права вучыць Беларусь, бо ў іх тое самае.

– Некаторыя сцэны, як, напрыклад, учора, дзеянні паліцыі супраць «Жаночага страйку», выглядаюць кепска. Але ў нас няма такой нахабнай фальсіфікацыі пры падліку галасоў. Прэзідэнцкія выбары ў ліпені гэтага года былі скрытыкаваны АБСЕ, але не таму, што нехта змяніў прапорцыю галасоў з 20 на 80 працэнтаў. А таму, што, нягледзячы на сумленны ў прынцыпе падлік галасоў, не было роўных канкурэнтных умоў для кандыдатаў. У нас недэмакратычнасць выбараў вынікае з таго, што дзяржаўныя СМІ, якія раней былі грамадскімі, выкарыстоўваюцца толькі адным бокам палітычнай спрэчкі. Тое самае з дзяржаўнымі ўстановамі. Уся дзяржаўная адміністрацыя гуляе ў адну брамку, а не паводзіць сябе нейтральна.

Гэта, вядома, яшчэ не беларускі стандарт эпохі Лукашэнкі. Гэта радыкальны перакос поля, але пакуль не яго ліквідацыя, не фальсіфікацыя падліку галасоў. Польшча не выконвае стандартаў Еўрасаюза, яна не адпавядае «капенгагенскім стандартам» прыняцця ў Еўрасаюз, то бок няма поўнага падзелу трох галін улады. Гэта праблемы вяршэнства закона, праблемы дэмакратыі, але пакуль не поўнай дыктатуры. Гэта прынцыповыя адрозненні. І яшчэ адно хачу сказаць.

Калі нехта ў Беларусі кажа, што ў Польшчы, нават у гэтага ўрада, ёсць тэрытарыяльныя прэтэнзіі да Беларусі, то гэта поўная лухта. Гэта праца расійскіх агентаў уплыву ў Польшчы, якія кажуць такія рэчы. А яны гэта робяць выключна дзеля таго, каб пазней цытаваць гэта ў расійскіх або беларускіх СМІ. Але гэта не палітыка ані ўраду, ані хоць каго сур'ёзнага на ўсёй польскай палітычнай сцэне. Зрэшты, мы ведаем, што кожны дыктатар, ад Гаваны да Венесуэлы, Ірана, Паўночнай Карэі, заўсёды бароніць нацыю ад нападу чужынцаў. Лукашэнка гэтаксама бароніць Беларусь ад Польшчы. Хоць мне здаецца, што можна знайсці нейкага польскага нацыяналіста, выключна ідыёта, які можа быць задаволены тым, што хоць недзе нас баяцца.

– У мяне ёсць яшчэ два пытанні. Вельмі часта Аляксандр Лукашэнка і ягоныя прадстаўнікі кажуць, што праз беларускага блогера Нехту, які жыве ў Варшаве, Еўрасаюз, Амерыка хочуць змяніць уладу ў Беларусі, што яны спрыяюць гэтай рэвалюцыі. Але пазней ён кажа, што ніхто беларусаў на Захадзе не чакае. Маўляў, ім трэба Беларусь як поле барацьбы з Расіяй. Беларусаў цікавіць: ці сапраўды ў Еўропе ёсць месца для Беларусі? Я цяпер не кажу пра сімвалічныя жэсты. Калі нехта Беларусь зменіць свой курс, ці рэальна гэта? Ці ўсё ж Еўрасаюз – гэта ўжо закрыты элітарны клуб?

– З аднаго боку, нам прыемна чуць, калі нехта думае, што Еўрасаюз такі дзеялавы і эфектыўны, каб праз Нехту заахвочваць да рэвалюцыі ў Беларусі. Я нават хацеў бы, каб у нас былі такія магчымасці, але, на жаль, іх у нас няма.

Калі казаць пра пашырэнне Еўрасаюза, то гэта не тое, чым мы спрабуем уплываць на падзеі. Гэта ўсё вынікае з еўрапейскіх дамоў 1950-х гадоў, калі Польшча не была ў ЕС, а, наадварот, была з іншага боку «жалезнай заслоны». Тое, што сёння робіць польскі ўрад, парушаючы вяршэнства закона ў Польшчы, ускладніць магчымыя будучыя памкненні Украіны, Малдовы ці Беларусі. У Заходняй Еўропе пачынаюць думаць, што ўсходнікі – іншыя, самі нішчаць сваю дэмакратыю, і мы, маўляў, іх не разумеем, з імі трэба асцярожна. Але калі трымацца літары законаў, то еўрапейская дамова кажа выразна, што кожная еўрапейская краіна, якая хоча ўступіць у ЕС і выконвае капенгагенскія патрабаванні, якія датычацца вяршэнства закона, можа накіраваць заяву аб уступленні ў Еўрапейскі Саюз.

У ЕС ёсць спрэчка наконт значэння выразу «еўрапейская краіна». Ці з'яўляецца Турцыя еўрапейскай краінай? Або Расія? Але мне не вядома тлумачэнне, якое выключала б краіны, уся тэрыторыя якіх знаходзіцца ў Еўропе. Я лічу, што еўрапейская краіна – гэта тая краіна, большасць тэрыторыі якой знаходзіцца ў Еўропе. Беларусь – гэта абсалютна еўрапейская краіна, і, відавочна, што ў будучыні, калі ў яе будзе дэмакратычны ўрад, яна зможа падаць заяўку і распачаць працэс далучэння да ЕС, працэс вельмі складаны і доўгі. Але мы праз яго прайшлі, і напрыканцы гэта нам аплаціліся. Не робячы ніякіх хлусліных прапаноў ці абяцанняў, трымаю кулакі за людзей, якія змагаюцца за свабоду. Тым больш, як я сказаў прэзідэнту Лукашэнку, мая сям'я з боку мамы, Пашкевічы, паходзіць з ваколіцаў Стоўбцаў. Таму я яшчэ больш сімпатызую беларусам.

– Мне гэта асабліва прыемна, бо я таксама паходжу з-пад Стоўбцаў.

– Землякі.

– Менавіта. Зрэшты ваша жонка ***(Эн Эплбаўм, пісьменніца, журналістка The Washington Post. – РС)*** **таксама мае род з Беларусі.**

– Так, гэта праўда, з Кобрына.

– Апошняе пытанне – пра будучыню. Напэўна, усё гэта калісьці скончыцца, і, спадзяёмся, перамогай дэмакратыі. Што, на вашу думку, можа быць гарантыяй таго, што краіна застанецца дэмакратычнай і што ёй не будзе пагражаць новы аўтарытарызм ці іншая дыктатура? Што гэта можа быць? Запісы ў Канстытуцыі?..

– Найперш павінна быць адпаведная воля грамадзян. І нельга галасаваць за тырана ці нацыяналістаў. Калі нехта галасуе за кепскіх людзей, то ён робіцца не ахвярай, а іх партнёрам. А па-другое, Еўрасаюз цяпер прыйшоў да высновы, што бар'еры падчас далучэння да Еўрасаюза недастатковыя. Бо высвятляецца, што ёсць краіны, якія гатовы выканаць крытэрыі падчас далучэння, але потым хочуць самі ў сябе знішчаць дэмакратычныя стандарты. Літаральна сёння адбываецца пасяджэнне Еўрапейскай рады, на якой абмяркоўваецца еўрапейскі бюджэт і яго сувязь з вяршэнствам закона. ЕС, то бок Еўрапейская рада, галасаваннем 25 на 2, бо «супраць» былі Польшча і Венгрыя, «за» быў таксама Еўрапейскі парламент, абсалютная яго большасць, кажа: калі вы будзеце парушаць вяршэнства закона, то мы можам прыпыніць фінансавыя сродкі. Дзеля таго каб еўрапейскія грошы не выкарыстоўваліся для фінансавання тыраніі. І я лічу гэта слушным крокам.

Дзмітрый ГУРНЕВІЧ.

(Svaboda)

ПАНДЕМИЯ

Болезнь отступает?

По данным Минздрава, на 23 ноября в Беларуси зарегистрированы 125.482 человека с положительным тестом на COVID-19.

Суточный прирост составил 1483 случая (днем ранее было зафиксировано 1564 новых случаев, в минувшую субботу – 1588).

За последние сутки умерло 8 пациентов с выявленной коронавирусной инфекцией (накануне 7).

СТОП-КРАН

Медицинская пауза

Хоккейный клуб «Витебск» в связи с большим количеством заболевших коронавирусом игроков не сможет принять участия в ближайших матчах чемпионата Беларуси. Также на карантин уйдет и фарм-клуб команды.

Таким образом, не состоится поединок экстралиги «Б» «Витебск» – «Химик», запланированный на 24 ноября. Кроме того, отменены встречи «Минские зубры» – «Витебск-2».

Как сообщили в Белорусской федерации хоккея, витебским командам будут засчитаны технические поражения.

ВНЕ ИГРЫ

Бег с барьерами

Известному белорусскому многоборцу пришлось убегать от ОМОНа.

В минувшие выходные в Сети появилось видео, на котором мокрый мужчина рассказывает о том, что он, убегая от силовиков, прыгнул в канал за Национальной библиотекой, чтобы избежать насилия. Однако в итоге его достали из воды.

Оказалось, что этот человек – известный белорусский легкоатлет-многоборец **Николай Шубенок**. Выступал за сборную Беларуси, чемпион Универсиады в Белграде, трехкратный победитель Кубка Европы в командном зачете, участник летних Олимпийских игр в Пекине. Мастер спорта Республики Беларусь международного класса.

«Я решил прыгнуть в водоем за библиотекой – это меня спасло, они достали меня из воды с пробитой головой и всего трясущегося и, видимо побоявшись, передали скорой», – рассказал спортсмен.

Когда в больницу парню привезли сухие вещи, он отправился домой.

СУД

Во сколько оценили моральные страдания милиционера?

Солигорский суд рассмотрел уголовное дело по статье 369 («Публичное оскорбление государственного служащего при исполнении служебных обязанностей») в отношении 28-летнего местного жителя **Романа Маскадини**.

Парня обвинили в оскорблении одного из начальников милиции Солигорска **Сергея Соловья** в социальной сети «ВКонтакте».

Романа оштрафовали на 5100 рублей и обязали выплатить пострадавшему милиционеру 2000 рублей компенсации морального вреда. Кроме того, у парня изъяли мобильный телефон как средство совершения преступления.

Сергей ЗАБЛОЦКИЙ.

РАЗВІТАННЕ

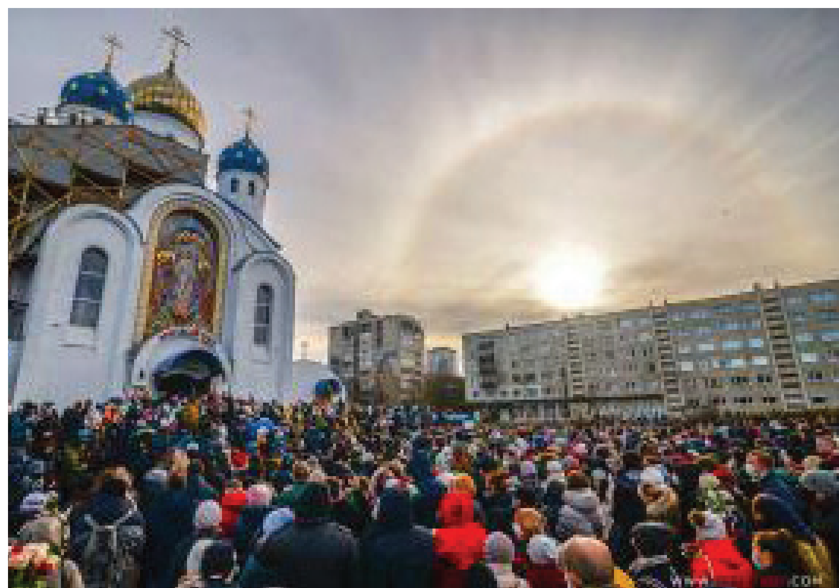

У АПОШНІ ШЛЯХ

*У мінулую пятніцу тысячы людзей сабраліся ў Мінску ля храма Уваскрэсення Хрыстовага, каб правесці ў апошні шлях **Рамана Бандарэнку.** Яго жыццё абарвалася ў 31 год. Ён быў годным сынам беларускага народа. Скончыў школу, атрымаў вышэйшую адукацыю ў Акадэміі мастацтваў, адслужыў у арміі, меў добрую працу… І вось – смерць ад рук злых істот.*

Яго словы "Я выходжу" сёння адгукаюцца ў сэрцах мільёнаў беларусаў. Ён выйшаў ва двор свайго дома, каб спытацца ў невядомых, навошта яны зрываюць бел-чырвона-белыя стужкі на сімвалічнай "Плошчы Перамен". Замест адказу на яго па-бандыцку накінуліся невядомыя ў масках і пачалі збіваць, а потым "прафесійна затрымалі" і закінулі ў мікрааўтобус. Праз паўтары гадзіны Раман быў дастаўлены з Цэнтральнага РУУС г.Мінска ў Бальніцу хуткай дапамогі. Але ўрачам выратаваць яго жыццё не ўдалося.

Вечная памяць Герою Беларусі!

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Андрей КЛИМОВ:

«Выросло поколение людей, у которых нет советского гена страха»

Экс-депутат Верховного Совета Беларуси, который в 2005 году пытался совершить в стране революцию, сравнил нынешние протесты с той ситуацией, что была пятнадцать лет назад.

Андрей Климов был известным бизнесменом и депутатом Верховного Совета 13-го созыва. После победы «оранжевой» революции в Украине он объявил, что белорусская революция состоится 25 марта 2005 года.

Власти разогнали организованную им 25 марта акцию протеста на Октябрьской площади в Минске, а позже за эту акцию Климов был осужден на 1 год и 6 месяцев.

– За нынешними протестами я наблюдаю, как говорят, со своей колокольни, – говорит **Андрей КЛИМОВ**. – Я был автором революции 2005 года, стал эдаким революционером-самоубийцей. После исчезновения Юрия Захаренко и Виктора Гончара прошло не так уж много времени, и мои друзья из силовых структур в то время предупреждали, что готовится мое убийство. И даже рассказали, каким образом оно спланировано, поэтому я принимал максимальные меры безопасности.

Сегодня, конечно же, я пытаюсь найти аналоги между революцией пятнадцатилетней давности и сегодняшними событиями, но не нахожу.

Последние события в Беларуси чем-то мне напоминают то, что было накануне моей революции, – митинги предпринимателей, которые были опасны для властей. Предприниматели – это структурированный социальный слой. Это люди с частных предприятий, с состоявшимся мировоззрением, семейные, с деньгами. Одним словом, люди, крепко стоящие на ногах, которые, возможно, поработали и в государственных структурах.

Но хочу сказать, что сегодня в Беларуси не революция, хотя власти утверждают обратное и при этом ссылаются на разных «кукловодов». То, что происходит уже несколько месяцев после выборов не подходит не под ленинское определение революции, ни под мое определение.

В 2004 году, когда я объявил о начале подготовке революции, она у меня готовилась открыто и должна была символизировать перемены. Революция заключалась в ненасильственной смене власти. Планировалось, что соберется около полумиллиона белорусов, заблокируем государственные здания и не будем расходиться до тех пор, пока власти не восстановят действие в стране Конституции и закона.

Накануне произошла революция в Украине, белорусы видели, что произошло на Майдане, и революционный воздух не мог не передаться. Народные настроения бурлили.

– Но успеха ваша революция не имела…

– Были, конечно, недоработки и моменты, которые мы не учли. Я говорил тогда, что наша революция направлена не против России, она направлена исключительно на восстановление законности внутри Беларуси.

Мы ни в коем случае не собирались объявлять войну России, русскому языку и культуре. Но в то же время это имело и отрицательных характер, потому что в США моя революция была воспринята, как попытка России усилить влияние в Беларуси.

– Сколько тогда людей вышло на улицу?

– Раньше я думал, что было около 50 тысяч человек, но посмотрев на сегодняшние акции и озвученные цифры, думаю, что в 2005 году тогда на улицу вышло 150–200 тысяч. И хочу сказать, что мы тогда очень сильно напугали Лукашенко. Правда, после этого произошел раскол в оппозиции, и народные волнения самоуспокоились.

Сейчас в Минске людей выходило с протестами значительно больше. Выросло поколение людей, у которых нет советского гена страха перед государством. Они его воспринимают не так, как мы, люди старшего поколения, которые жили при железном занавесе. А нынешняя молодежь выросла совершенно в других условиях. Они видят, как живут люди за границей, с детства читают новости в интернете и не смотрят БТ. А перед Интернетом цензура бессильна.

И вот это поколение вообще ничего не боится, психология молодежи сильно изменилась. Здесь силовики здесь бессильны. Никогда ты не отобьешь желание у ребенка засунуть пальцы в розетку, пока эту розетку не закроешь. Запретный плод сладок.

Поэтому молодежь будет протестовать, но другое дело, чем это закончится. Хотя, на мой взгляд, в ближайшие недели ничем не закончится, хотя рано или поздно мы все равно выйдем на революционный путь. А возможно, и Москва сменит Лукашенко на своего человека, потому что ему в скором времени снова напомнят о неподписанной 31-й дорожной карте.

– После выборов вам, как опытному «революционеру», не предлагали войти в Координационный совет?

– Во время президентской кампании и после выборов ко мне никто не обращался ни из штаба Виктора Бабарико, ни от Светланы Тихановской. И это одна из причин того, почему я не доверяю этим командам. Они слишком закрыты.

Мне кажется, что они выполняют роль людей, которые заставляют Лукашенко подписать 31-ю дорожную карту. Как говорят, флажки расставлены, и его гонят по коридору прямо в руки Кремля. Я так думаю, хотя, может, и ошибаюсь.

Но Москва, на мой взгляд, просчиталась. Инициативу подхватила национально ориентированная белорусская молодежь, и процесс уже идет самостоятельно. Хотя, повторюсь, это не революция, а перманентный протест. Он может перерасти в революцию, а может просто перейти на долгоиграющие эволюционные рельсы. Одно понятно – общество и страна прежними уже не будут.

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

ГЛАЗАМИ ХУДОЖНИКА

Протесты в Беларуси: реакция Лукашенко на требования уйти в отставку в представлении карикатуриста DW Сергея Елкина.

ВОСПОМИНАНИЯ

Что рассказал Обама о Путине

В США поступил в продажу первый том новой книги 44-го президента США Барака Обамы «Земля обетованная». Мемуары описывают его политическую карьеру и первый президентский срок. В книге дается характеристика нескольких политических фигур с точки зрения бывшего главы государства, находившегося у власти с 2009-го по 2017 год.

В книге «Земля обетованная» говорится, что Россия утратила статус сверхдержавы по нескольким причинам. По мнению бывшего американского лидера, стране не хватает союзников и военных баз. *«России при ядерном арсенале, уступавшем только нашему* [американскому], *не хватало широкой сети альянсов и баз, которые позволяют США проецировать свою военную мощь во всем мире»*, – написал Обама.

Он также указал на зависимость России от экспорта нефти, газа, минералов и вооружений и акцентировал внимание на том, что экономика страны в годы его президентства *«продолжала уступать»* экономикам таких стран, как Италия, Канада и Бразилия. Помимо прочего, политик отметил исследования, показывающие высокий уровень коррупции и низкую продолжительность жизни мужского населения.

Обама счел, что Москва во многом настроена против Вашингтона. По его словам, об этом свидетельствуют *«блокирование Россией поддерживаемых США инициатив в Совете Безопасности ООН»*, а также *«активизация усилий по предотвращению выхода бывших стран советского блока из орбиты влияния»* Москвы.

В мемуарах описываются впечатления Обамы о ряде политических фигур, в том числе зарубежных. Бывший американский лидер отметил, что президент России Владимир Путин напоминал ему *«воспитанных по законам улиц суровых боссов, которые раньше управляли Чикаго»*. При этом он отметил, что физически политик был *«непримечательным»*.

Обама также вспомнил о первой встрече с российским лидером Дмитрием Медведевым, которая состоялась в Лондоне в апреле 2009 года, перед саммитом G20. *«Медведев казался олицетворением новой России: молодой, подтянутый и одетый в модные костюмы европейского стиля»*, – отметил политик. По его словам, в тот момент он был крайне заинтересован во встрече, поскольку отношения Москвы и Вашингтона действительно находились на низком уровне. Обама признал, что тогда делегацию США особенно порадовало предложение Медведева разрешить американским военным использовать российское воздушное пространство для транспортировки войск и техники в Афганистан.

ВНИМАНИЕ!

Специалисты нашли новое средство лечения алкоголизма

Препарат, который когда-то использовался для лечения высокого давления, может помочь алкоголикам с абстинентным синдромом сократить или полностью прекратить употребление алкоголя, передает *Eurek Alert*. Средство было протестировано в рамках эксперимента с участием 100 добровольцев, лечившихся от алкогольной зависимости и имевших абстинентный синдром.

Людей разбили на две группы. Первая получала празозин, а вторая – плацебо. Выводы однозначны: добровольцы с сильно выраженными симптомами синдрома (тремор, повышенную тягу к пище, тревожность, проблемы со сном), которые получали празозин, демонстрировали значительное сокращение числа запоев и их продолжительности. В группе плацебо это не происходило. Если симптомы отмены были выражены слабо или отсутствовали, препарат не работал.

Предыдущие исследования, проведенные в Йельском университете, показали, что препарат воздействует на центры стресса в головном мозге, помогает улучшить рабочую память и обуздать беспокойство и нездоровую тягу к чему-либо. Известно: стрессовые центры мозга серьезно страдают на ранних этапах отказа от спиртного. Однако чем дольше человек воздерживается от алкоголя, тем более благоприятная ситуация наблюдается.

ТАМ, У НИХ

Почему в Германии хотят запретить «Серых волков»

В соседней Франции это уже произошло. В ближайшее время ультраправая турецкая организация «Серые волки», или «идеалисты», может быть запрещена и в Германии. Бундестаг одобрил проект соответствующей резолюции, совместно внесенный представителями консервативного блока ХДС/ХСС, социал-демократов, свободных демократов и «зеленых».

В этом документе парламентарии призывают правительство ФРГ проверить возможность запрета ряда организаций, связанных с «Серыми волками». Эти организации, говорится в резолюции бундестага, распространяют расистские, антисемитские взгляды, враждебно настроены по отношению к демократии и представляют угрозу внутренней безопасности в стране.

«Фашистская идеология»

«Серые волки» исповедуют «ультранационалистическую человеконенавистническую идеологию», которая угрожает свободному демократическому порядку в Германии, сказал *DW* член комитета бундестага по внутренней политике, представитель ХДС **Кристоф де Фрис**, один из инициаторов предложения о запрете группировки. *«В нашей стране нет места фашистским и расистским идеологиям, умаляющим достоинство других религиозных и этнических групп»*, – говорит он.

«Серые волки» и близкие им группировки не первый год находятся под наблюдением Федерального ведомства по охране конституции (BfV). В Германии у них не менее 11 тысяч сторонников, как состоящих в организации, так и симпатизирующих, поддерживающих с ней контакты через интернет, говорится в докладе ведомства за 2019 год. Члены организации убеждены, что принадлежат к высшей турецкой «расе». А своими врагами они считают курдов, армян, греков, евреев и американцев, говорится далее в докладе.

АВТОНОВОСТИ

Хотите машину за 2,3 миллиона долларов?

Основанная в 2014 году в США компания Elation Hypercars анонсировала электрический гиперкар Freedom, разработкой которого команда стартапа занималась в Аргентине.

В облике гиперкара Elation Freedom прослеживаются черты моделей Koenigsegg Jesko и Chevrolet Corvette C8 Stingray, а отличительной чертой Freedom являются двери, выполненные по схеме «крыло чайки». Использование в конструкции кузова углепластика позволило сделать гиперкар легче – его вес составляет 1650 килограммов.

Elation Freedom оснащается тремя электромоторами, суммарная мощность которых составляет 1427 или 1903 лошадиные силы в зависимости от версии. Колеса приводятся через двухступенчатый редуктор сзади и одноступенчатый спереди, пишет *Motor.ru*. Все эти характеристики позволяют гиперкару разгоняться до 100 километров в час за 1,8 секунды. Максимальная скорость электрокара принудительно ограничена на отметке 418 километров в час (260 миль в час), а запас хода составляет 482 или 644 километра в час для версий с батареей мощностью 100 или 120 кВт·ч.

О сроках начала и объемах производства Elation Freedom не сообщается, но компания уже принимает предзаказы. Гиперкар обойдется желающим в 2 миллиона долларов, а при желании клиенты могут заказать версию с 5,2-литровым бензиновым мотором V10 мощностью 750 лошадиных сил. Такая модификация обойдется уже в 2,3 миллиона долларов, а до «сотни» Freedom с ДВС будет разгоняться за 2,5 секунды.

МЕМУАРЫ

Эпоха и судьбы

Василий ШЛЫНДИКОВ

(Продолжение. Начало в №№89–91.)

Слева направо: Е.Е.Огурцов, В.Г.Жак, Н.М.Метлицкий. 1995 г.

Большинство депутатов крайне болезненно реагировали на нарушение законов президентом, превышение им своих должностных обязанностей. Они не понимали, зачем, если по Конституции назначение некоторых должностных лиц, в частности силовых министров, должно производиться с согласия Верховного Совета, их освобождение и назначение производится президентом единолично. Никто не понимал, зачем принимаются незаконные указы. По состоянию на 13 ноября 1996 года Конституционным судом было признано не соответствующими Конституции и законам РБ 18 указов президента.

Настораживала инициатива президента, вносимая для обсуждения в Верховный Совет, об ужесточении уголовной и административной ответственности. Создавалось впечатление, что других мер повышения эффективности экономики там не знают. Подобного рода инициативы Верховным Советом отвергались, и все чаще раздавались недоуменные вопросы, появились первые призывы об импичменте президента. И это в первые месяцы работы Верховного Совета.

Фракцией «Гражданское действие» предлагалось объявить импичмент президенту уже весной 1996 года, но другие фракции тогда эту инициативу не поддержали. Мы настаивали на скорейшем объявлении выборов в Верховный Совет по округам, где эти выборы не состоялись, а это 62 округа, прежде всего, в больших городах, и на снижении планки числа проголосовавших до 25% внесенных в списки для голосования для признания выборов состоявшимися. Но это предложение блокировал С.И.Калякин со своими товарищами. Он совершенно справедливо считал, что города не проголосуют за коммунистов и эти выборы усилят либералов и социал-демократов в Верховном Совете. Но, как показали будущие события, отказ от проведения довыборов весной 1996 года стал фатальной ошибкой, которая привела к поражению Верховного Совета и установлению единоличной власти президента в стране.

Можно говорить о других ошибках Верховного Совета 13-го созыва, которые привели к диктатуре, но мне представляется, что именно эта ошибка была фатальной.

Между тем наступление президента на права Верховного Совета продолжалось. У секретариата Верховного Совета изъяли и передали Управлению делами президента автотранспорт, служебные и хозяйственные помещения. Вся финансовая деятельность ВС стала полностью зависеть от президента. О деятельности Управделами президента ходили всяческие легенды, поэтому ВС решил проверить эти легенды и сделал соответствующее поручение Контрольной палате. Через некоторое время ее председатель В.Сакович доложил Верховному Совету об итогах проверки. Обычный дежурный осторожный отчет. За «выявленные» нарушения можно было лишь пожурить управделами И.И.Титенкова. И ничего более.

Конфронтация нарастала, хотя никто из депутатов ее не хотел, но в то же время люди не желали мириться с беззаконием и клеветой в свой адрес.

В СМИ стали появляться негативные материалы о деятельности Верховного Совета. Президент незаконно уволил И.П.Середича, главного редактора «Народной газеты», печатного органа Верховного Совета, и так же незаконно назначил на его место лояльного к себе человека. Все неугодные журналисты газеты были уволены. Председатели ВС, других депутатов, имеющих свою точку зрения, перестали допускать на страницы государственных газет, радио и телевидение.

В прессе появились негативные, по сути клеветнические, материалы по наиболее активным депутатам. «Советская Белоруссия» напечатала большую статью председателя Комитета госконтроля республики Н.Ф.Домашкевича о том, как плохо я руководил «Амкодором», что завод «Ударник» имеет большую кредиторскую задолженность, хотя никто из кредиторов заводу претензий не предъявлял, судебных исков не было, и банкротом завод не объявлялся. ОАО «Амкодор» и его крупнейшие заводы всегда работали с прибылью, в том числе и в 1995 году. 1993–1994 годы были лучшими годами в истории «Амкодора». По итогам 1994-го и 1995 годов Белорусской научно-промышленной ассоциацией я был признан лучшим руководителем-предпринимателем года. Кредиторская задолженность действительно выросла, но завод "Ударник" был переполнен непроданной техникой. Домашкевич в этой статье не указал, что благодаря финансовой политике государства в стране к тому периоду был создан кризис неплатежей и кредиторская задолженность промышленных предприятий в среднем по стране была на порядок выше, чем на том же заводе «Ударник». Треть промышленных предприятий республики к тому времени уже утратила весь свой оборотный капитал.

Так как проверки, проведенные Комитетом госконтроля, прокуратурой и другими инстанциями, не принесли ожидаемых результатов, кроме статьи в «Советской Белоруссии», Государственный секретарь Совета безопасности Республики Беларусь В.В.Шейман дал в мае 1996 года указание налоговой инспекции проверить предприятия «Амкодора» на предмет нарушения налогового законодательства, хотя эти нарушения уже искал Комитет государственного контроля. В предыдущие годы не то что претензий, серьезных замечаний со стороны налоговой службы к предприятиям «Амкодора» практически не было.

Контрольное управление Главной государственной налоговой инспекции оправдало ожидания Шеймана – из 83 проверенных на «Амкодоре» предприятий в 77 нашлись нарушения налогового законодательства. Проверяли даже профсоюзные комитеты, садоводческие товарищества, жилищно-строительные кооперативы. Несомненно, если бы предприятия перечислили все доначисленные суммы и штрафы, некоторые понесли бы серьезные финансовые потери. Но так как значительная часть обвинений была высосана из пальца, многие предприятия, которым были начислены значительные суммы санкций, обратились с исками в суды и в большинстве своем их выиграли, тогда это еще было возможно.

Впоследствии на 1-м Всебелорусском съезде В.В.Шейман использовал материалы этих проверок для моей компрометации.

Аналогичным образом поступали и с другими депутатами. Какие только обвинения ни выдвигались против С.А.Богданкевича: от профессиональных преступлений до покупки коттеджа, хотя его коттедж представляет собой маленькую деревянную дачку, построенную еще во время его работы в Институте народного хозяйства. Государственные СМИ поливали как могли Г.Д.Карпенко и других. Клевета и ложь на своих оппонентов со стороны государственных мужей стали нормой.

Вместе с тем жизнь продолжалась. Большую часть своего времени я посвящал организации работы комиссии. Учитывая разные идеологические взгляды членов комиссии, распределялись и обязанности. Так, к примеру, А.А.Малофеев организовал работу по подготовке закона «О рекламе». Получился неплохой закон, который принял Верховный Совет и который действовал практически без особых изменений более 10 лет. С Анатолием Александровичем Малофеевым у меня начали складываться хорошие отношения, несмотря на полярность наших взглядов на развитие общества. По своей натуре он душа компании, украшал любую вечеринку шутками и прибаутками. Чинопочитание, в отличие от молодых демократов, у него в крови. Никогда не забуду, как Малофеев во время поездки в Санкт-Петербург предложил поднести мой портфель. Он считал это нормальным, так как по должности я в то время был выше его. Аналогичные привычки, особенно щелканье каблуками, я наблюдал у военных отставников, которых много работало на «Амкодоре». Почти все после окончания разговора щелкали каблуками.

Малофееву было поручено уговорить меня написать заявление о вступлении в Палату представителей после разгона Верховного Совета. Он говорил, что будет неправильно, если такой подготовленный человек не будет участвовать в государственном строительстве. Собственно говоря, это было последнее предложение перейти на сторону власти.

Правда и другое: после разгона Верховного Совета мы Анатолия Александровича уже как старые товарищи не интересовали. Как-то в канун Нового года мы с полковником Г.В.Тереней решили поздравить телеграммой Малофеева, а заодно и пошутить. Телеграмму подписали «С коммунистическим приветом Тереня, Шлындиков». Обратной реакции не последовало.

Хорошие отношения были и с С.С.Шушкевичем. Собственно говоря, мы были единомышленниками. У нас были одни взгляды на пути развития страны. Мы одинаково представляли будущее Беларуси. Я уважал этого человека, и общение с ним вызывало только положительные эмоции. Он, шельмуемый государственной прессой, мужественно несет свой крест многие годы, отстаивая свои убеждения, а вместе с убеждениями и будущее своей страны.

Либеральных взглядов придерживался и член нашей комиссии, бывший глава ОБЭП республики полковник Г.В.Тереня. Он не остался служить, заявив, что служить готов народу, государству, но не отдельному человеку, имея в виду президента. Почти левых убеждений был депутат В.Н.Шуляковский, в недавнем прошлом председатель одного из колхозов.

Большинство других членов комиссии, работающих не на профессиональной основе, были аграрии, коммунисты, как правило, председатели колхозов и директора совхозов. В комиссии работали также крупные руководители: генеральный директор ПО «Беларуськалий» П.А.Калугин и генеральный директор ПО «Керамин», позднее вице-премьер А.Д.Тютюнов.

Пришедший позже в комиссию Климов привнес много своих идей, которые нами серьезно обсуждались, так как Климов был хорошим бизнесменом и его опыт имел для нас значение. И если мы не соглашались в чем-то с Андреем, он всегда настаивал на своем предложении, мало слушая какие-либо аргументы оппонентов.

Все мы были разными и по характеру, и по взглядам, и по жизненному опыту, образованию, но при этом все хотели добра своему народу, в большинстве своем примеряя все предложения по изменению ситуации на себя. Но, как известно, благими намерениями вымощена дорога в ад. Избирая депутатов по мажоритарному принципу, общество получало свою уменьшенную копию. Разброд мнений там настолько велик, и, чтобы получить большинство по тому или иному вопросу, нужно время. Конечно, в кризисные периоды этого времени не остается. Для эффективного функционирования парламента, убежден, нужна пропорциональная система выборов, когда депутаты избирались бы по партийным спискам. Одновременно избиратели как бы определяли путь развития страны. Победившая партия или коалиция партий могла бы формировать правительство и нести ответственность за последствия. Уверен, что когда-нибудь такая возможность у народа появится, и он снова не станет заложником архаичных представлений о жизни одного индивидуума. Не обладая необходимыми знаниями, многие, как и президент, выдвигали простейшие рецепты решений сложнейшей задачи создания эффективной экономики, которые сводились к двум путям: реставрации советской системы хозяйствования и усилению дисциплины и ответственности. Именно из таких людей и была сформирована первая Палата представителей, да и последующие тоже. Они впитали эту систему мировоззрения с молоком матери. Я часто вспоминал ответ на вопрос о запрете на профессии бывшего немецкого руководителя фирмы о том, что нельзя навязывать маленьким детям и юным людям свои мировоззрения, будь то коммунистические, фашистские или еще какие-нибудь.

(Продолжение на 6-й стр.)

МЕМУАРЫ

Василий ШЛЫНДИКОВ

Эпоха и судьбы

(Продолжение. Начало на 5-й стр.)

Надо дать возможность подрастающему поколению самому решить, что такое хорошо и что такое плохо. Как это актуально и сейчас для нашей системы образования!

Меньшинство, которое пыталось повести страну цивилизованным путем, тоже впитало с молоком матери коммунистическую идеологию, верило в победу коммунизма. Но, получив хорошее образование, жизненный и профессиональный опыт, поняли, что никого в мире эта система не осчастливила. Одни и те же народы, идущие разными путями, получили совершенно разные результаты. Нищая, вечно голодная Северная Корея и процветающая Южная. Китайцы в Сингапуре построили процветающее государство, о котором нам читали в детстве сказки. Это же сделали китайцы на Тайване. Китай же стал бурно развиваться только после отказа от коммунистических догм.

Или возьмем немцев. Почему-то восточные немцы присоединились к западным, а не наоборот. Все это уже было известно в 1996 году всем, кто хотел это знать. Работая руководителем «Амкодора», я объехал полмира, своими глазами видел разницу в уровне жизни народов в зависимости от политических систем государств. США и Куба, США и Венесуэла, Сингапур и Китай, Япония и Китай, Беларусь и Таиланд, Беларусь и Польша, Беларусь и Россия. Все на контрастах. Исключение – Беларусь, которая выглядит более привлекательной страной, чем Россия, хотя последние три столетия мы жили в одном государстве. Несомненно, это от менталитета народа. Но в определяющей степени развитие страны зависит от ее общественно-политического устройства. И борьба, которая становилась все более ожесточенной, между президентом и Верховным Советом 13-го созыва носила, на мой взгляд, идеологический характер, а не межличностный. И кто бы ни был председателем Верховного Совета 13-го созыва – С.Шарецкий, С.Калякин или С.Богданкевич – основные претенденты на этот пост, конфликт был неизбежен. Вопрос только в том, как бы он разрешился.

Н.Г.Бобрицкий активно работал над законопроектом «Об экономической политике», где мы хотели заложить основные направления экономической политики и цели, которые обязано было обеспечить правительство. Цели не призрачные, которыми так любят оперировать в правительстве, но ничего не дающие народу (например, достижение коэффициента монетаризации, увеличение объемов производства или ВВП), а конкретные задачи: увеличить зарплату, доходы населения, зафиксировать процент снижения безработицы. Мы хотели в законе заложить конкретные показатели роста благосостояния людей и в случае их невыполнения заставить Верховный Совет и президента решать, стоит ли доверять правительству, которое не обеспечивает конкретных результатов по повышению благосостояния людей.

С.Шарецкий был очень заинтересован в подготовке такого закона. Надо сказать, он надеялся на нашу комиссию, верил, что мы сможем создать программу выхода из кризиса и подготовить необходимый свод законопроектов. Несмотря на груз своих коммунистических представлений, Шарецкий как образованный человек понимал, что нужно строить рыночную экономику. Вместе с тем он был уверен, что нужна социальная поддержка наиболее незащищенных слоев общества во избежание социальных протестов и ради успеха будущих преобразований.

Мы, как нас называли, продвинутые либералы, как ни странно, считали точно так же. В этом плане с Шарецким у нас не было противоречий. С Семеном Георгиевичем у меня сложились хорошие, доверительные отношения. Он очень хотел хороших отношений с президентом и делал все от него зависящее, чтобы такие отношения наладить. И не его вина, а его беда, что такие отношения ему наладить не удалось. Шарецкий оказался как бы между двух огней: с одной стороны, большинство депутатов, которые не могли смириться с насаждаемым беззаконием, с другой – президент, который требовал безоговорочного послушания. Он выбрал интересы народа и встал на позицию депутатов, отстаивающих европейский путь развития Беларуси, закон и справедливость, и за это заслуживает уважения.

На летние каникулы депутаты разошлись, не предполагая, что их ожидает в ближайшем будущем. За прошедшее полугодие Верховный Совет 13-го созыва, по моему разумению, состоялся. Принято парламентское решение о формировании рыночной социально ориентированной экономики. В комиссиях Верховного Совета шла работа по подготовке законопроектов, перечень которых был согласован руководством Верховного Совета. Интересно, что из Администрации президента и правительства никаких предложений, кроме мер по повышению ответственности, не поступало. Позже выяснилось, что программа экономических преобразований в стране готовилась по поручению почему-то Государственного секретаря Совета безопасности РБ В.Шеймана бывшим помощником министра промышленности. Надо же, нашли экономического гения.

После летних каникул эту программу направили нам для рассмотрения. Я прочитал данный труд и посчитал его чем-то несерьезным. Это был в основном свод каких-то коммерческих проектов, а не экономическая программа. Позже за провал самого важного из таких проектов автора этой «программы» посадили. Я позвонил министру экономики Г.П.Бадею и спросил, будет ли он реализовывать предложенную программу. Он сказал, что этот труд пусть реализуют без него, а он подает в отставку.

В кулуарах ВС по предложению депутатов фракции «Согласие» начали обсуждаться меры по уточнению Конституции. Летом 1996 года президент направил свои предложения на этот счет. Накал страстей был очень большим. Выяснилось, что царских полномочий мало, требуется единоначальная, никем и ничем не ограниченная власть. Было ясно, что такая власть – диктатура.

Верховный Совет даже не включил эти предложения в повестку дня и не стал их вообще рассматривать. Я считал необходимым рассмотреть эти предложения. По крайней мере это давало какой-то выигрыш во времени. За что подвергся критике со стороны своих однопартийцев. Сейчас, спустя 10 лет, думаю, что ничего не изменилось бы, если бы мы и рассмотрели эти предложения. Может быть, на несколько месяцев дольше просуществовал бы Верховный Совет. Изменить ситуацию мог только импичмент президента.

Непринятие Верховным Советом своих предложений президент использовал как повод для объявления очередного референдума. И он его объявил. 8 августа 1996 года президент направил в Верховный Совет предложения по проведению Всенародного референдума о внесении изменений и дополнений в Конституцию Республики Беларусь 1994 года. На референдум он предложил вынести четыре вопроса:

1. Перенести День Независимости Республики Беларусь на 3 июля – День освобождения Беларуси от гитлеровских захватчиков в Великой Отечественной войне.

2. Принять Конституцию Республики Беларусь 1994 года с изменениями и дополнениями (новая редакция Конституции Беларуси), предложенными Президентом Республики Беларусь А.Г.Лукашенко.

3. Выступаете ли Вы за свободную, без ограничений, куплю и продажу земли?

4. Поддерживаете ли Вы отмену смертной казни в Республике Беларусь?

6 сентября 1996 года Верховный Совет принял постановление о проведении 24 ноября республиканского референдума. К четырем президентским вопросам Верховный Совет добавил еще три:

1. Принять Конституцию Республики Беларусь 1994 года с изменениями и дополнениями, предложенными депутатами фракций коммунистов и аграриев? (Суть этих предложений – упразднение президентской власти.)

2. Выступаете ли Вы за то, чтобы руководители местных органов исполнительной власти избирались непосредственно жителями соответствующей административно-территориальной единицы?

3. Согласны ли Вы, что финансирование всех ветвей власти должно осуществляться гласно и только из государственного бюджета?

Депутаты понимали, что они не могут отказать президенту в праве посоветоваться с народом, но хотели своим вариантом проекта Конституции располовинить голоса избирателей и таким образом избежать принятия поправок президента, а двумя другими вопросами поставили своеобразный тест на возможные фальсификации. И действительно, в официальных итогах референдума народ не хотел избирать своих руководителей на местах и не хотел никакой гласности в вопросах их содержания.

Референдум переполнил чашу терпения депутатов. По инициативе фракции «Гражданское действие» начался сбор заявлений об импичменте президента. Сейчас в этой процедуре приняли участие коммунисты и аграрии. Я подошел к В.Ф.Кебичу с предложением подписать такое заявление. Вячеслав Францевич, чуть не плача, объяснил мне, что не может это сделать, так как его сын попал в беду и в случае если он подпишет заявление, сына просто посадят. Не подписал импичмент и бывший председатель Контрольной палаты Верховного Совета «совесть и честь государства» В.А.Сакович. Надо полагать, для него личное благополучие было выше общественного. Всего подписали и сдали Шарецкому для передачи в Конституционный суд 76 заявлений. Как я сейчас понимаю, это был единственный шанс не допустить сползания страны к диктатуре.

Верховный Совет, пытаясь не допустить фальсификации итогов референдума, назначил председателем Центральной избирательной комиссии депутата В.И.Гончара. 14 ноября сессия Верховного Совета рассмотрела вопрос о грубейшем нарушении законодательства Республики Беларусь при подготовке республиканского референдума. С информацией выступил В.И.Гончар. Он заявил, что не знает, за счет каких средств ведется подготовка к референдуму, что Управление делами президента за счет неустановленных источников изготовило бюллетени для голосования, число которых Центральной избирательной комиссии не известно и что бюллетени доставляются на участки предприятиями Минсвязи, минуя территориальные комиссии. СМИ используются только для пропаганды официального проекта Конституции. Везде созданы штабы для досрочного голосования и т.д.

После этого рассмотрения президент своим указом освободил В.И.Гончара от должности председателя Центральной избирательной комиссии, хотя не имел на это права, назначив Л.М.Ермошину, которая многие годы обеспечивает ему «элегантные» победы на выборах, и блокировал силами охраны здание, где размещалась избирательная комиссия.

Когда стало известно об освобождении Гончара от должности председателя Центральной избирательной комиссии, группа депутатов, в которой был и я, во главе с С.Г.Шарецким и генеральным прокурором В.С.Капитаном пыталась пройти в здание Центризбиркома, но люди в штатском не пустили не только депутатов, но и С.Г.Шарецкого, и генерального прокурора, несмотря на предъявленное им удостоверение.

Если мне не изменяет память, прорвался только Валерий Щукин и только до дверей в коридор Центральной комиссии. Всем стало ясно, что группа лиц во главе с Лукашенко делает все, чтобы добиться бесконтрольной власти.

(Продолжение следует.)

ПАЗІЦЫЯ

Андрэй КРАЎЧАНКА:

«У ізалятары я, магчыма, падчапіў каранавірус…»

Сярэбраны прызёр Алімпійскіх гульняў па дзесяцібор'і распавёў "Народнай Волі" пра знаходжанне ў турэмным ізалятары і яго наступствы.

Як вядома, спартсмены **Андрэй Краўчанка** і **Іван Ганін** былі затрыманы ў Мінску 8 лістапада на стаянцы каля Нацыянальнай школы прыгажосці.

Затым Андрэй так распавядаў пра сваё затрыманне: *"Мы выйшлі з "Макдональдса" на Максіма Танка, селі ў машыну і паспрабавалі ад'ехаць, але тут жа падскочылі сілавікі і выцягнулі нас з аўтамабіля.*

Зацягнулі сцяжкі на руках, пачалі пытацца імёны, пасля чаго адвялі ў нейкі падворак. Там стаяў амапавец, які даволі адэкватна са мной размаўляў, але потым аднекуль падбег іншы і з усёй сілы ўдарыў галавой у твар майму сябру Пашу.

Я стаяў і глядзеў у зямлю, ледзь-ледзь падняў галаву і тут жа атрымаў такі ж удар у скронь, пасля чаго ён крыкнуў мне: "Што ты тут робіш, арганізм?"

Усё гэта суправаджалася бруднай лаянкай. Я растлумачыў, што проста выйшаў з "Макдональдса", і тады гэты амапавец прыгразіў Пашу: "Так хачу цябе ўдарыць, каб ты здох, але не буду рукі пэцкаць". Нейкая невытлумачальная жорсткасць была. Пасля гэтага мяне зацягнулі ў бус".

Андрэй Краўчанка і **Іван Ганін** (шматразовы чэмпіён Беларусі па тайскім боксе і кікбоксінгу) адкрыта выказвалі сваю пазіцыю з нагоды таго, што адбываецца ў краіне, падпісалі ліст супраць гвалту і за сумленныя выбары. Абодва ўваходзяць у Свабоднае аб'яднанне спартсменаў.

Суд па-свойму ацаніў усе заслугі сусветна вядомых спартсменаў – выпісаў кожнаму па 10 сутак адміністрацыйнага арышту, які яны адбывалі ў Жодзіне.

– Пасля выхаду з ІЧУ знаходжуся на самаізаляцыі, бо, магчыма, захварэў на каранавірус, – кажа Андрэй. – У першы ж дзень, калі прыехаў дадому з Жодзіна, пайшоў у лазню. Памыўся, вырашыў асвяжыцца парфумай і зразумеў, што не адчуваю паху. Прыехаўшы дадому, паставіў эксперымент з часнаком – эфект той жа самы.

– У ізалятары маглі падчапіць хваробу?

– Хутчэй за ўсё. На пяты дзень знаходжання там адчуў, што вельмі моцна пячэ ў носе. Магчыма, гэта і было пачаткам хваробы.

Таму зараз з жонкай і дачкой стараюся кантактаваць у кватэры як мага менш. У першыя дні вельмі моцна балела галава, перад вачыма нейкая белая заслона стаяла.

Дарэчы, у некаторых, хто знаходзіўся разам са мной у камеры, была тэмпература, таму захварэць можна было лёгка.

– А колькі ў камеры сядзела чалавек?

– У першы дзень, як толькі нас змясцілі ў камеру, – трынаццаць, затым яшчэ семярых падсялілі. А перад самым сном нас раскідалі па камерах па восем чалавек. Затым адзін вызваліўся, а напрыканцы адбыцця арышту пяцёра засталіся.

– Гэта было ваша першае знаёмства з беларускай пенітэнцыярнай сістэмай?

– Хіба што ў кіно бачыў, але рэчаіснасць аказалася больш крутая, чым кінематограф. Нават у страшным сне не мог прысніць, што калі-небудзь апынуся ў такім месцы.

Трэба сказаць, што ўражанні, мякка кажучы, не самыя прыемныя. Калі вобразна, ружа, якую вам падарылі, з кожным днём у вазе ўсё больш і больш вяне. Так і чалавек у турме. Камера – два на шэсць метраў, кіслароду не хапае. Пастаянна гарыць яркае святло, харчаванне адпаведнае.

Такім чынам, відаць, людзей хочуць перавыхаваць, але пасля такіх умоў усе становяцца яшчэ больш злымі на ўладу. А зараз жа ў такіх установах знаходзяцца практычна ні за што тысячы чалавек, і гэта проста жудасна! Прычым сядзяць не злачынцы, не бандыты, а вельмі прыстойныя і інтэлігентныя людзі.

– Краса нацыі…

– А так і ёсць. За кратамі – інжынеры, урачы, выкладчыкі, навуковыя работнікі, праграмісты, менеджары па продажах… З кім толькі не сустракаўся ў ізалятары!..

– Як бавілі вольны час у камеры?

– Першыя чатыры дні было не да забаў, бо з шасці раніцы да дзесяці вечара даводзілася стаяць. На ложках сядзець забаранялася, кантралёры ўвесь час прыходзілі і правяралі. А на маленькай лавачцы толькі два чалавекі змяшчаліся

Сцены былі халодныя, таму да іх таксама не прыхіналіся. Я два дні наогул практычна не спаў. Неяк дрымота адолела, да сценкі прыціснуўся, і справа ледзь не скончылася запаленнем лёгкіх. Тым больш што пасля таго, як нас у ізалятары гналі па калідоры і прымушалі прысядаць і падскокваць, майка ў мяне была цалкам мокрая. Я гадзіну патым паўголы сядзеў, пакуль рэчы сушыліся на батарэі.

Наогул не разумею, навошта так здзекавацца з людзей. Мы з Ванем падрыхтаваныя спартсмены, але таксама было складана пераносіць такія фізічныя нагрузкі. А як астатнім даводзілася? Ды нават мне было складана. Тым больш што да гэтага мы шаснаццаць гадзін прастаялі ў РУУС.

– Можа быць, спецыяльна для чэмпіёнаў такія выпрабаванні прыдумалі?

– Не ведаю. Але, напэўна, калі б гэта было так, то нас з Іванам у адну камеру не змясцілі б.

– У камеры пра тое, што вы спартсмен, не забывалі? Форму нейкім чынам падтрымлівалі?

– Камера, як ужо казаў, маленькая, таму практычна не было месца, каб рабіць фізічныя практыкаванні. Асабліва калі ўсе стаяць. Толькі ля прыбіральні было больш месца, але там паветра для лёгкіх не хапала, каб зрабіць сур'ёзную размінку.

Але ў камеры быў адзін хлопец, якому ўсё балела. І я яму параіў рабіць размінку, каб кроў цыркулявала, – гэта дапамагае хутчэй аднавіцца. Кажу: "Давай разоў трыста адцісніся". Ён пагадзіўся. Так што мы з Іванам ўсё-такі крыху патрэніравалі сваіх сакамернікаў.

Акрамя іншага, Ваня чытаў нейкую кнігу, я спрабаваў крыжаванкі разгадваць і таксама чытаў. На прагулку за ўвесь час вывелі толькі тры разы.

– Дзень цягнуўся марудна?

– Вельмі марудна! Хтосьці стаяў, нехта хадзіў… У шэсць гадзін раніцы ўстаеш і не ведаеш, чым сябе заняць да дзесяці вечара.

Я шмат думаў пра сям'ю. Тым больш што ў маёй дачкі дзень нараджэння быў 15 лістапада, годзік споўніўся. Было вельмі балюча, што не магу павіншаваць. Але думкі пра сям'ю, пра тое, што хутка сустрэнуся з любімымі жонкай і дачушкай, вельмі падтрымлівалі ў няволі.

– Як дачка сустрэла?

– Не пазнала! Больш за тое – тры дні прыглядалася да мяне, ці насамрэч я яе тата. Затым усё-такі прызнала.

– Пасля выхаду на волю, можа быць, вам тэлефанавалі са словамі падтрымкі з Беларускай федэрацыі лёгкай атлетыкі?

– Не тэлефанавалі ні з федэрацыі, ні былыя калегі па зборнай, хаця некалькі спартсменаў усё-такі падтрымалі. Пісалі добрыя словы простыя людзі, і гэта было вельмі прыемна. А спартсмены, відаць, займаюцца сваімі справамі, не хочуць "запэцкацца знаёмствам" са мной, каб, барані Бог, не сапсаваць сабе кар'еру.

– Дарэчы, што ў вас у перспектыве са спартыўнай кар'ерай?

– Трэніравацца буду ў любым выпадку, хаця зараз пра спорт думаю менш за ўсё. У краіне людзей тысячамі адпраўляюць у турму, у мяне за гэта душа баліць.

А выступаць на спаборніцтвах калі і буду, то, відаць, пад нейтральным сцягам, бо мяне ж, па сутнасці, выгналі са зборнай за грамадзянскую пазіцыю. Хачу на Алімпіяду адбор прайсці, гэта цалкам магчыма…

Алесь СІВЫ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Як «уважыла» Феміда пратэстанта-інваліда

Суддзя і сакратарка мясцовага суда наведалі дома жыхара г.Барань Аршанскага раёна – інваліда-калясачніка Аляксея Каранькова, каб правесці "судовае пасяджэнне" і аштрафаваць на 81 рубель за тое, што "падсудны" падчас вулічнага шэсця пачапіў на сваю каляску бел-чырвона-белы сцяжок. Потым участковы патлумачыў "зламысніку", што суд уважыў яго з-за інваліднасці. "Хай бы ўлада ўважыла тым, што зрабіла ў пад'ездзе пандус, як штогод абяцае", – гаворыць А.Каранькоў.

Пачуцці бурнымі былі,
Было здзіўленне ў інваліда,
І разгубіўся ён, калі,
К яму дамоў прыйшла Феміда.
Адчуў ён нават лёгкі шок.
Чаму ж яму зрабіла ласку
Суддзя?
– Нацдэмаўскі сцяжок
Чапляеш на сваю каляску.
На шэсці – вось яшчэ віна –
Ты ўчора коўзаўся таксама, –
Сказала, строгая, яна,
А сакратарка запісала.
– Таму "падсадзім на рублі", –
Прысудам прагучалі словы.
Калі законніцы пайшлі,
Услед прысунуўся ўчастковы.
А ён тутэйшы, свой амаль,
Сюды не ўпаў, як кажуць, з неба.
Аднак пачаў чытаць мараль,
Бо так яму па службе трэба:
– На суддзяў ты не наракай,
Яны цябе пашкадавалі.
Каб захацелі, дык, бадай,
Твой лёс паставілі б на шалі,
І мог бы трапіць у турму
Законна, не без дай прычыны.
Ды немаведама чаму
Уважылі цябе жанчыны.
Адбыўся проста нейкі цуд:
Хоць ты і праўда вінаваты,
Аднак не выклікалі ў суд,
А да цябе прыйшлі дахаты.
І, пэўна, ад імя суддзі
Дадаў:
– Ні сам, ні па падказцы
Больш на пратэсты не "хадзі":
Паб'юць – дарма, што ты ў калясцы.
Цябе наш доблесны АМАП
Растопча, выбачай, як гніду…
…Уважылі б напраўду, каб
Зрабілі пандус інваліду.

***

У "штрафніка" не сумны від,
Не бэсціць тых, хто чыніць здзекі:
– Я па здароўі інвалід,
Яны ж па розуме калекі…

…І забаў для дзетвары больш нямашака ў двары

У адным з двароў на вуліцы імя Панчанкі ў Мінску рамонтнікі даводзілі да ладу тратуар. Калі не хапіла пяску, яны "абчысцілі" дзіцячую пясочніцу.

Двор сучасны гарадскі
Не багаты на забавы:
Хоць і ёсць турнік які,
Ды занятак нецікавы.
І амаль што рай, калі
Ёсць пясочніца, арэлі,
Каб у жоўценькай зямлі
Дзеці корпацца маглі
І віскліва ўвысь ляцелі.
Акурат і гэты двор
Меў пясочніцу, дарэчы.
А арэлі з даўніх пор
Проста шчасце для малечы.
Ды не вечны "рай" такі,
І над ім навіслі хмары,
Як прыйшлі будаўнікі
Штосьці рабіць на тратуары.
У дзяцей амаль што шок.
А чаму ж яны не рады?
Раптам скончыўся пясок
У рамонтнае брыгады,
Да пясочніцы яна,
Так сказаць, рабіла ходкі.
Ды не выграблі да дна,
Засталося трошкі ўсё-ткі
У пясочніцы пяску –
Можа, дзве ці тры лапаткі,
Каб хапіла хлапчуку
Акурат на тры "аладкі".
Ледзь не паніка ў двары.
А чаму бацькі ў трывозе?
Давядзецца дзетвары
Забаўляцца на дарозе…

***

Горш, калі праз нейкі час
Ці з-за беднасці, ці здуру
І арэлі жылкамгас
Разбярэ на арматуру.

РОЗДУМ

Святлана АЛЕКСІЕВІЧ: «Калі мы возьмем зброю, то наша перамога абыдзецца нам даражэй»

Пісьменніца, нобелеўская лаўрэатка Святлана Алексіевіч зараз часова жыве ў Нямеччыне. Яе інтэрв’ю – аб практычных пытаннях кіравання пратэстамі Беларусі і аб экзістэнцыяльных праблемах беларускай рэвалюцыі.

– Нядаўна вы далі інтэрв’ю нямецкаму часопісу Der Spiegel. Многія СМІ працытавалі сенсацыйную заяву, якую вы зрабілі ў гэтым інтэрв’ю: *«Каардынацыйнай рады апазіцыі больш не існуе. Створана новая рада, імёны яе членаў трымаюцца ў таямніцы для іх абароны»*. Вы і праўда лічыце, што КР больш не існуе? І што за новая таемная рада?

– Мне шкада, што я, напэўна, не здолела дакладна патлумачыць нашы рэаліі. Тут нават не віна журналіста, проста цяжка патлумачыць, што ў нас адбываецца, чалавеку іншай краіны, іншай культуры.

Я тлумачыла, што існуе Каардынацыйная рада, якая налічвае 5 тысяч членаў. І цяпер многія члены прэзідыума Рады альбо ў турме, альбо за мяжой. Хоць яны і за мяжой працуюць. Але ёсць чалавек 50 членаў, якія знаходзяцца ў Беларусі і складаюць кіроўны орган Рады. А прэзідыум – гэта сем чалавек.

І калі нямецкі журналіст спытаўся ў мяне, ці не ў роспачы я, калі кіраўніцтва Рады хто ў турме, хто ў эміграцыі, я адказала, што зараз у КР з’явіліся новыя людзі, ёсць людзі, на якіх не была заведзена крымінальная справа і якія вядуць справу. Але іх імёны не афішыруюцца.

– Ці ёсць у КР першая асоба, кіраўнік? Пэўны час таму аб прэтэнзіі на лідарства ці на прадстаўніцтва КР абвясціў IT-прадпрымальнік Максім Баграцоў.

– Ад пачатку стварэння КР было вырашана, што самага галоўнага ў ёй не будзе. Баграцоў – адзін з самых актыўных сябраў Рады, але ён не з’яўляецца яе старшынёй. Не з’яўляецца кіраўніцай КР і Лілія Уласава, сябра прэзідыума Рады, якая цяпер знаходзіцца ў Беларусі і на волі.

– Першапачаткова абвяшчалася, што Каардынацыйная рада – гэта не штаб рэвалюцыі, не альтэрнатыўны ўрад, гэта грамадская інстытуцыя, мэта якой – правядзенне перамоў з Лукашэнкам аб перадачы ўлады.

Адразу пасля выбараў можна было спадзявацца, што Лукашэнка на такія перамовы пойдзе. Цяпер відавочна, што ні на якія перамовы з прадстаўнікамі грамадства, у прыватнасці з Каардынацыйнай радай, ён не збіраецца. У чым тады сэнс Рады, калі другі бок катэгарычна адмаўляецца ад перамоў, якія былі сэнсам стварэння КР?

– Павінна быць нейкае ядро, вакол якога гуртуюцца ўсе апазіцыйныя сілы. Лукашэнка абвінавачваў нас у тым, што мы хацелі ўчыніць пераварот. Ніхто гэтага не збіраўся рабіць. Мэта была – дасягнуць згоды ў грамадстве і па згодзе з уладай ажыццявіць гэты пераход да свабодных выбараў і больш дэмакратычнага стану грамадства.

«Ціханоўская вырашае нашы міжнародныя праблемы і робіць гэта выключна ўдала»

– А цяпер гэтая мэта застаецца актуальнай, калі іншы бок не збіраецца з вамі дамаўляцца і нават размаўляць?

– Цяпер ужо нават некалькі дзяржаў прызналі, што КР прадстаўляе беларускае грамадства і можа весці перамовы, калі яны некалі будуць. Можа, мае паплечнікі бачаць гэта інакш, але на мой погляд цяпер мы існуём як нейкае маральнае апірышча апазіцыйных сіл.

– Як суадносяцца Каардынацыйная рада, штаб Святланы Ціханоўскай і нядаўна створанае Антыкрызіснае нацыянальнае кіраўніцтва на чале з Паўлам Латушкам?

– Латушка ў адным з інтэрв’ю казаў, што грамадства павінна быць падрыхтаванае да таго, што будзе пасля Лукашэнкі. Перад намі шмат выклікаў. Адзін – гэта небяспека з боку Лукашэнкі. Але ёсць і небяспека таго, што наша маленькая краіна падпадзе пад моцны геапалітычны ўплыў вялікай краіны.

Што да Ціханоўскай, то яна вырашае нашы міжнародныя праблемы. Мне здаецца, што яна робіць гэта выключна ўдала. У нас на вачах вырас палітык міжнароднага класа. Яна вядзе перамовы на высокім узроўні і добра падбірае каманду з вельмі цікавых людзей; напрыклад, Франак Вячорка ў яе камандзе.

Гэтыя структуры ўзаемна дапаўняюць адна адну. І яны адпавядаюць сеткаваму кантэксту нашага сучаснага жыцця. Калі нельга зразумець, хто кіраўнік, хто лідар. Ёсць сеткавае ўзаемадзеянне. Улада ніяк не можа зразумець, хто кіруе пратэстамі, хто паўстаў, хто “лялькаводы”. “Лялькаводаў” няма, а ўсё дэцэнтралізавана.

Гэта звязана не толькі з новымі тэхналогіямі, але і з тым, што мы наеліся аўтарытарнай улады, аўтарытарных кіраўнікоў. Людзі інстынктыўна шукаюць іншы шлях.

«Бабарыка і Латушка – гэта вельмі цікавыя фігуры»

– Вы ўжо сказалі пра «геапалітычны ўплыў адной вялікай краіны». Гледзячы па заявах кіраўнікоў гэтай самай краіны – Уладзіміра Пуціна, Сяргея Лаўрова, Сяргея Шайгу, яны лічаць, што ў Беларусі навідавоку ўмяшанне і падбухторванне з боку Захаду, Лукашэнка прыдумаў план канстытуцыйнай рэформы, яго і трэба ўвасабляць у жыццё. Ці можна сказаць, што Расія цалкам на баку Лукашэнкі і што яна на гэтым баку будзе і надалей?

– Я не думаю, што Расія на баку Лукашэнкі. Яна на сваім баку. Яе народны рух беларусаў збянтэжыў, Расія не была да яго гатова. Але ёй не падабаюцца і цяперашнія паводзіны Лукашэнкі, калі вуліцы нашых гарадоў нагадваюць плацдармы баявых дзеянняў. Расія будзе шукаць іншы варыянт. Быў бы добры варыянт, калі б выйшаў з турмы Бабарыка. Ён і Латушка – гэта вельмі цікавыя фігуры. Спадзяюся, што мы не станем губерняй Расіі, а захаваем самастойную дзяржаву. Хаця Масква ў любым выпадку будзе адыгрываць велізарную ролю ў нашым жыцці.

– Вельмі цікавае даследаванне беларускіх пратэстоўцаў зрабіла сацыялагіня Аксана Шэлест. Адна з высноў яе даследавання – беларускі пратэст пераважна расійскамоўны. Вас гэта не здзіўляе?

– У нас краіна пераважна гаворыць па-расійску. Але гэта дзіўны феномен: людзі гавораць па-расійску, але свядомасць у іх беларуская. І яны хочуць жыць у асобнай краіне Беларусі, мець свой сцяг, сваю гісторыю. Колькі я бачыла на маршах людзей, якія гавораць па-расійску, але захутаны ў бел-чырвона-белы сцяг.

«У нас у падсвядомасці захоўвалася памяць пра Беларусь, пра сябе, пра мову, пра свае сімвалы»

– Дарэчы, чаму, на ваш погляд, гэты сцяг так хутка стаў папулярным? Гадамі і дзесяцігоддзямі гэта быў сцяг пераважна нацыянальна-дэмакратычнай апазіцыі, невялікай часткі грамадства. Яшчэ на першых выбарчых мітынгах Ціханоўскай гэтых сцягоў было вобмаль. І потым выбух, фактычна ўвесь пратэст – бел-чырвона-белы. Чаму?

– Мы думаем пра тое, як мы будзем жыць самастойна, як захаваць Беларусь, стаць Беларуссю. Я памятаю сваё ўражанне: я падышла да акна, ішла калона і несла велізарны сцяг. Нібыта ў нас у падсвядомасці захоўвалася памяць пра Беларусь, пра сябе, пра мову, пра свае сімвалы. Гэта імгненна выйшла навонкі. Любому супраціву патрэбны сімвал. І паколькі гэта быў наш сімвал, ён імгненна заняў такое месца ў нашым жыцці. Калі ў нас будзе свая краіна, яна, безумоўна, будзе з гэтым сцягам.

– Пытанне, якое выклікае шмат спрэчак: ці засталася народная, масавая падтрымка ў Лукашэнкі? Не з боку чыноўнікаў, не з боку АМАПу, а з боку простага люду. Вы некалі пісалі пра вашага суседа Пятра Селіверставіча, пра іншых такіх вельмі народных персанажаў. Ёсць людзі, якія кажуць, што ў Лукашэнкі засталіся толькі яго сілавікі, павязаныя з ім кругавой парукай, цяпер ужо і крывавай. А народ, увесь народ – супраць. Праўда?

– Нейкая народная падтрымка ў яго засталася. Трэба мець цвярозасць, каб гэта прызнаць. Я думаю, што калі было галасаванне на выбарах, адсоткаў 20 ён атрымаў. Асабліва ў глыбінцы народ не здольны хутка перабудоўвацца. Народ пачаў прачынацца, але гэта хутчэй адбылося ў вялікіх гарадах. Мы бачылі маршы пенсіянераў, якія адбываюцца кожны панядзелак. Але ёсць і іншыя пенсіянеры, якія жывуць у глыбінцы. Дый неабавязкова там, я такіх і ў Мінску сустракала. Яны баяцца перамен, іх сувязь з Лукашэнкам ажыццяўляецца праз іх мінулае жыццё. І ў параўнанні з тым, што было пры Сталіне, гэтае іх мінулае жыццё – гэта з іх гледзішча было някепскае жыццё. Але я думаю, што і гэтыя людзі, як іх называюць – «ябацькі», і тая частка грамадства, якая маўчыць, – яны імгненна перабудаваліся б, калі б перамагла новая Беларусь. Бо кожны чалавек, калі нават сам не можа жыць новым жыццём, ён хацеў бы гэтага для сваіх дзяцей і ўнукаў. Але на сёння, асабліва пры дапамозе прапаганды, якую выкарыстоўвае Лукашэнка, пэўная народная падтрымка ў яго ёсць.

Уражвае ступень жорсткасці рэпрэсій. 27 тысяч чалавек былі імі закрануты, гэта лепшыя людзі нашага грамадства, студэнты, прафесары, дактары, настаўнікі, інжынеры. Адзін з тых, хто прайшоў гэтае зняволенне, казаў: «Калі я тут, на волі, калі я бачу горад нібыта пад чужаземнай акупацыяй, мне здаецца, што мы не пераможам гэтую махіну. Але калі я быў у турме, бачыў вакол такіх жа, як я, – я адчуваў, што мы пераможам». Лукашэнка нанёс народу велізарную траўму. І народ гэтага не даруе.

– Можа, маё наступнае пытанне падасца блюзнерскім. Хаця па рэпліцы таго былога вязня Акрэсціна, якога вы цытавалі, яно, можа, узнікае не толькі ў мяне. А вось калі б не пайшлі на сёлетнія выбары ні Бабарыка, ні Ціханоўскі, ні Ціханоўская – дык не было б сотні крымінальных спраў, тысяч затрыманых, збітых, не было б забітых, не былі б Акрэсціна і Жодзіна ператвораны ў катавальні. Ну, былі б выбары, як у 2015 годзе, з мілай і бяскрыўднай Таццянай Караткевіч. Сумнавата, але без зверстваў. Гэта было б лепш?

– Ваша пытанне сугучнае з пажаданнем, якое некалькі разоў на працягу гэтых месяцаў выказваў Лукашэнка: як бы вярнуцца ў той час, які быў да пачатку гэтай выбарчай кампаніі. І «ябацькі» часам пра гэта кажуць: як ціха, як спакойна мы жылі да гэтага жніўня. Я мяркую, што грамадскія працэсы падобны да прыродных. Гэта як сказаць: а вось лепш бы я не захварэў на гэтую хваробу. Але захварэць ці не – не залежыць ад нашай волі. Гэта логіка часу, а не нечая індывідуальная.

«Мы павінны перамагчы інакш…»

– Адэпты Лукашэнкі мараць пра вяртанне ў «ідылію» да сёлетняга жніўня. Іх апаненты, нават не толькі актыўныя ўдзельнікі пратэсту, кажуць: вяртання ўжо не будзе ў любым выпадку, нават калі рэвалюцыя не пераможа. Але ці ў любым?

Людзі пакалення маіх бацькоў, вашага пакалення памяталі «адлігу» 1950–1960-х гадоў. І тады таксама здавалася, што мінулае ўжо ніколі не вернецца. Але вы памятаеце, як скончылася адліга? Трыумф рэакцыі – гэта зусім не ўнікальная з’ява ў гісторыі. Гэта можа адбыцца зараз у Беларусі?

– Ды нават не трэба прыгадваць «адлігу». Былі 1990-я гады. Мы так тады хацелі перамен, такі рывок быў у свядомасці. Хаця збольшага ў вярхушцы грамадства. А ўнізе аказалася ўсё непахісна. Натуральна, што адбываецца адкат. Але любую «адлігу», любы рывок наперад немагчыма адкаціць да канца, у мінулае вярнуцца ўжо немагчыма. Народ не хоча жыць так, як ён жыў да 1990 года. І ён не будзе так жыць – ніколі. Людзі хочуць ездзіць па свеце, чалавек хоча, каб яго дзеці вучыліся там, дзе хочуць. Моладзь, калі ёй расказваеш пра тое жыццё, проста не верыць, што так было. А было, і зусім нядаўна. Гэта ўсё роўна пакідае след і выклікае наступствы.

Калі б не было хрушчоўскай «адлігі», не было б перабудовы і 1990-х. Не было б 90-х – не адбываліся б тыя рэчы, якія адбываліся ўжо ў XXI стагоддзі ў Грузіі, ва Украіне, у Арменіі, цяпер у нас. Змены адбываюцца, толькі павольна і часам, як у нас, балюча.

Вось нядаўна хавалі Рому Бандарэнку.

У мяне ў адной з кніг ёсць расповед сведкі армяна-азербайджанскай вайны пачатку 1990-х. Ён распавядаў, як у Карабаху выразалі армянскую сям ю. А маленькая дзяўчынка схавалася на дрэва. Справа была ўвечары, пастралялі па ёй, але не пацэлілі, і яна засталася жывая. І настаўнік, які жыў побач, сказаў: «Не ведаю, ці варта было прагнуць гэтага новага жыцця, каб дзяўчынку, маю вучаніцу, падстрэльвалі на дрэве, як птушаня». І стралялі ж людзі, якія таксама па-свойму хацелі новага жыцця.

Гэта цяжкія пытанні. Але напэўна шлях да свабоды – ён вось такі цяжкі. У Беларусі ў жніўні на маніфестацыі выходзіла па 200–300 тысяч чалавек, жанчыны неслі кветкі, дарылі іх нават гэтым істуканам у масках. А потым іх начальнік кідаў гэтыя кветкі да помніка Леніну. Тады нам здавалася, што ў нас рэвалюцыя будзе без крыві. Я і дагэтуль прыхільніца бяскроўнага варыянту. Я лічу, што калі мы возьмем зброю, то наша перамога абыдзецца нам даражэй. Гэта тая прастора, на якой дыктатура адчувае сябе зручней за ўсё. Мы павінны перамагчы інакш. Мы павінны выходзіць, мы павінны паказваць, што нас усё больш і больш.

Юрый ДРАКАХРУСТ.

(Svaboda)

ЭКСКЛЮЗІЎ

Алена АНІСІМ: «У шэсць гадзін раніцы страціла прытомнасць…»

Старшыня ГА “Таварыства беларускай мовы” распавяла “Народнай Волі” пра тое, як апынулася ў бальніцы і як сёння сябе пачувае.

“Трэці дзень знаходжуся ў Бальніцы хуткай дапамогі, – паведаміла **Алена Анісім** на мінулым тыдні. – *Стандартны дыягназ – каранавірус. Як ні асцерагайся, але калі пандэмія разгулялася, то зачэпіць як піць даць.*

Маю надзею, што выкараскаюся. Наперадзе шмат розных неабходных спраў. Усім жадаю здароўя. Беражыце адзін аднаго!”

– Я ўжо дома, бо не бачу вялікага сэнсу ляжаць у бальніцы, – *кажа Алена Мікалаеўна.* – Дзякуй Богу, запалення лёгкіх няма, але хоць дыягностыку зрабілі. Многія людзі сёння наогул не ведаюць, ці хворыя яны, бо трэба прыкласці досыць вялікія намаганні, каб прайсці тэсціраванне ці зрабіць камп’ютарную тамаграфію.

– Калі ў вас з’явіліся першыя сімптомы?

– На мінулым тыдні неяк адчула сябе не вельмі добра, думала, што гэта звычайная прастуда. Але ўжо на наступны дзень прачнулася ў 6 гадзін раніцы і страціла прытомнасць. Дзеці выклікалі хуткую, медыкі, што прыехалі, высветлілі, што ў мяне нізкі ўзровень кіслароду ў крыві.

Была тэмпература больш за 37 градусаў, павезлі ў бальніцу. Урачы сказалі: інфекцыя ёсць, але лёгкія чыстыя. Адным словам, хвароба працякае не ў цяжкай форме.

У той жа час экспрэс-аналіз паказаў, што ў мяне ўжо ёсць антыцелы, хаця мазок на COVID-19 даў станоўчы вынік.

– Як праходзіла лячэнне ў бальніцы?

– Наколькі я зразумела, зараз у бальніцах пры лячэнні каранавіруса ўжо перасталі даваць антыбіётыкі. Прынамсі мне толькі прызначалі ўколы для разрэджвання крыві, трэба было шмат піць вады, каб не было сухасці, і прасілі спаць на жываце.

Увогуле, зараз, калі трапляеш у бальніцу ў цяжкім стане (напрыклад, пацвярджаецца пнеўманія), то 10 дзён лечаць у адной бальніцы, а далечвацца адпраўляюць у іншую. Я была ў Бальніцы хуткай дапамогі, і адтуль некаторых хворых накіроўвалі ў 11-ю бальніцу, калі там былі месцы. Калі не было – прапаноўвалі шпіталь для ветэранаў.

Але калі пнеўманіі няма, то недзе тыдзень чалавека трымаюць падназіраннем у бальніцы (правяраюць тэмпературу, кантралююць кісларод), а затым можна працягваць лячэнне дома.

– Зараз у бальніцах ёсць праблема з размяшчэннем хворых на каранавірус?

– Думаю, што для кожнай бальніцы вызначана строгая колькасць месцаў для хворых на COVID-19, але відавочна, што наплыў захварэлых ёсць. Не ўсе нават і трапляюць у бальніцы, але многія з тых, у каго лёгкая форма, і самі туды не імкнуцца.

Заўважыла таксама, што многія трапляюць у лякарні пасля таго, як выклікаюць хуткую, бо з паліклінік туды рэдка адпраўляюць.

– Дома таксама працягваеце лячэнне?

– Так, мне выпісалі пэўныя лекі для разрэджвання крыві, іх патрэбна піць каля паўтара месяца.

– Ці прымалі вы ўсе меры перасцярогі да таго, як захварэлі на каранавірус?

– Безумоўна. На працы, у Інстытуце мовазнаўства Нацыянальнай акадэміі навук, стараліся дыстанцыравацца, не перасякацца адзін з адным. Былі, натуральна, захварэлыя і ў нашай установе, але я з імі не кантактавала.

Памяшканне пастаянна праветрывалі, маску я заўсёды насіла ў магазінах і грамадскім транспарце, але захварэць можна абсалютна ў любым месцы. Сам не будзеш ведаць, дзе гэта здарыцца.

– Як зараз сябе адчуваеце?

– Слабасць у арганізме, таму нейкай актыўнай працай стараюся не займацца. І па вечарах спіну вельмі круціць, таму, відаць, трэба рабіць уколы, каб зняць боль. Інакш спаць проста немагчыма.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

БУДЬТЕ ЗДОРОВЫ!

ПРОГНОЗ

Назван срок окончания пандемии

Иммунолог **Угур Шахин**, основатель компании BioNTech, разрабатывающей вакцину против коронавируса совместно с компанией Pfizer, заявил, что пандемия утихнет к началу следующей зимы. Победа над распространением SARS-CoV-2 станет возможной благодаря повсеместному применению вакцины, которая вдвое сократит число случаев передачи патогена. О новом сроке окончания глобальной эпидемии сообщает издание *Би-би-си*.

По словам Шахина, он уверен, что с помощью высокоэффективной вакцины от BioNTech и Pfizer передачу коронавируса между людьми удастся уменьшить на 50 процентов, однако даже это может привести к резкому снижению масштаба пандемии.

Ожидается, что к концу года Великобритания получит 10 миллионов доз вакцины BioNTech/Pfizer, и еще 30 миллионов доз заказаны. Укол, который был опробован в шести странах, вводится двумя дозами с интервалом в три недели. В первую очередь предпочтение будет отдано пожилым жильцам и персоналу домов престарелых, за ними последуют медицинские работники и люди старше 80 лет. Затем люди будут ранжироваться по возрасту.

Цель ученых состоит в том, чтобы доставить более 300 миллионов доз по всему миру к апрелю следующего года, однако это будут только начальные усилия по борьбе с пандемией. Летом 2021 года уровень заражаемости снизится, поэтому необходимо достичь высокого уровня вакцинирования среди населения Земли к началу осени и зимы.

У НАС

Минздрав Беларуси установил предельные тарифы на услуги лабораторной диагностики COVID-19

Установлены предельные максимальные тарифы на услуги по лабораторной диагностике инфекции, вызванной COVID-19. Соответствующее постановление Минздрава №99 от 17 ноября 2020 года официально опубликовано на Национальном правовом интернет-портале, сообщило БЕЛТА.

Предельный максимальный тариф на исследование методом полимеразной цепной реакции (ПЦР) на наличие SARS-CoV-2 установлен на уровне 53 рублей, исследование на определение иммуноглобулинов IgM и IgG к SARS-CoV-2 с использованием экспресс-тестов – 31,5 рубля. Тариф, касающийся исследования на определение иммуноглобулинов IgM и IgG к SARS-CoV-2 методом иммунохроматографического или иммунофлуоресцентного, или иммуноферментного, или иммунохемилюминесцентного анализа, не должен превышать 37,5 рубля.

Согласно документу, установленные тарифы включают стоимость исследования, манипуляций, необходимых для проведения лабораторной диагностики, а также используемых материалов и реагентов.

ВАЖНО ЗНАТЬ...

Появилась перхоть? Это может быть симптомом опасного заболевания

Перхоть может быть признаком одного из наиболее серьезных для человека заболеваний. Если вы страдаете этой проблемой, медики рекомендуют полностью проверить состояние своего здоровья.

Ученые из Великобритании определили, что себорейный дерматит может быть признаком болезни Паркинсона. Человек может переносить это заболевание в легкой форме. В таком случае у него будет образовываться лишь перхоть. Тем не менее если диагностирована тяжелая форма, то велика вероятность, что пациент будет жаловаться на покраснение кожи головы и наросты в виде чешуек или мокнущую сыпь. Однако почему себорейный дерматит возникает у людей, страдающих болезнью Паркинсона, специалисты пока не могут объяснить. Предполагается, что это может быть связано с дрожжеподобным грибком, который присутствует на коже больного.

Себорейный дерматит является воспалительным заболеванием, которое поражает кожу головы и тела в местах, где присутствуют сальные железы. В большом количестве случаев болезнь является следствием гормонального сбоя. Кроме этого, себорейный дерматит может возникнуть из-за:

– неправильного ухода за волосами и кожей головы;
– чрезмерного использования фена и утюжков для волос;
– дефицита витамина А и витаминов группы В;
– стресса;
– проблем в работе желудка и кишечника;
– грибковых заболеваний;
– проблем со щитовидной железой;
– длительного приема тестостерона, анаболиков и глюкокортикостероидов.

Американские специалисты отмечают, что они обнаружили еще один ранний симптом болезни Паркинсона. Оказывается, что люди с подобным недугом, часто жалуются на потливость без видимой на то причины. Помимо этого, практически у всех пациентов заболевание начинается с тремора челюсти, рук, ног, век или всей головы. Далее больной начинает жаловаться на скованность движений и нарушение координации.

К СВЕДЕНИЮ

Как часто нужно есть рыбу, чтобы предотвратить рак?

Рыба – крайне полезный продукт, который способствует предотвращению целого ряда опасных заболеваний, в том числе и онкологических. Специалисты сказали, сколько раз в неделю нужно употреблять рыбу, чтобы предотвратить развитие рака толстой кишки.

Недавно ученые завершили долгосрочное исследование, которое показало, что при помощи регулярного потребления рыбы можно существенно снизить шансы столкнуться с раком толстой кишки. Этот продукт следует есть не реже трех раз в неделю. При этом в рационе должны присутствовать не только жирные виды рыбы, к примеру, лосось или тунец.

Наблюдение за участниками научного эксперимента длилось более 15 лет подряд. Было опрошено свыше 475 тысяч человек. Все они рассказали про свои пищевые привычки. Через 15 лет эти же люди должны были заполнить анкету, в которой предлагалось ответить на те же самые вопросы. Всего из участников исследования рак толстой кишки был диагностирован более чем у 6,2 тысячи человек.

Анализ полученных данных показал, что люди, которые потребляли все это время рыбу трижды в неделю, смогли защитить свой организм от образования раковых клеток в толстой кишке. Риск заболеть подобным видом онкологии снизился на 12% в отличие от тех, кто потреблял рыбу лишь один раз.

Это не единственное исследование, которое показало, насколько полезна рыба для кишечника. Ранние научные работы демонстрировали, что содержащиеся в этом продукте омега-3 жирные кислоты способствуют нормальному функционированию кишечника и всей пищеварительной системы в целом. Кроме того, эти вещества положительно влияют на работу головного мозга и улучшают обмен веществ.

Специалисты предполагают, что омега-3 жирные кислоты, помимо всего прочего, способны уменьшать воспалительный процесс в организме, что и помогает снизить риск развития рака. Однако, как показало недавнее исследование, пользу здоровью приносят не только жирные разновидности рыбы. Любая рыба полезная для кишечника.

СОВЕТЫ УЧЕНЫХ

Чем опасна фосфорная кислота, которую добавляют в безалкогольные напитки?

Ученые обнаружили в сладких газированных напитках фосфорную кислоту. Ее обычно добавляют при производстве химических чистящих средств, удобрений и корма для животных. Воздействуя на организм человека в большом количестве, фосфорная кислота может провоцировать различные болезни, в том числе сердечно-сосудистые заболевания и остеопороз.

Фосфорная кислота является одной из самых распространенных минеральных кислот. Она не имеет ни цвета, ни запаха. Благодаря универсальным свойствам фосфорной кислоты ее широко используют во многих отраслях промышленности. Ее можно найти и в продуктах питания: обработанном мясе, сыре, джеме и консервах. Поскольку фосфорная кислота способна уничтожать вредоносные микроорганизмы, ее добавляют и в безалкогольные напитки. Из-за того, что это химическое вещество присутствует во многих продуктах питания, совсем не сложно превысить его допустимую суточную норму.

Чрезмерное потребление фосфора опасно для здоровья, поскольку может привести ко многим проблемам.

Остеопороз

Высокий уровень фосфора в организме может спровоцировать снижение уровня кальция. Это приводит к увеличению риска развития остеопороза. Наиболее опасно сочетать кофеин и фосфорную кислоту, поскольку подобная комбинация отрицательно влияет на минеральную плотность костей, особенно у пожилых женщин.

Повышенный риск сердечно-сосудистых заболеваний

Одно из исследований показало, что дети, употребляющие большое количество сладких газированных напитков, чаще других сталкиваются с гипокальциемией. Это состояние характеризуется снижением уровня кальция в организме. Этот минерал играет важную роль в сокращении и расслаблении сердечной мышцы. При дефиците кальция возникают серьезные проблемы с сердцем, которые могут даже привести к сердечной недостаточности. Помимо этого, у людей, злоупотребляющих продуктами, в которых может содержаться высокий уровень фосфорной кислоты, нередко развивается гипертония.

Заболевания почек

Фосфорная кислота опасна для людей, страдающих заболеваниями почек. Им может быть тяжело перерабатывать подобное вещество, в связи с чем оно начинает накапливаться в крови. Со временем это может привести к инсульту и даже завершиться для человека летально.

Чтобы не злоупотреблять фосфорной кислотой и сохранить здоровье, следует ограничить потребление обработанных пищевых продуктов, особенно газированных напитков и обработанного мяса.

К СВЕДЕНИЮ

Как правильно сдавать тест на COVID-19

Медики говорят: во время сдачи тестов на коронавирус пациентам надо соблюдать определенные правила.

Например, перед прохождением проверки нельзя есть, пить и полоскать рот антисептическим раствором. Также на результат теста влияет и время его проведения. Если человек заразился недавно, то количество вируса может быть низким, и тест его не уловит.

В то же время, если человек болеет давно, у него уже может не оказаться вируса в зеве или в носовых проходах, так как развитие болезни будет проходить в нижних отделах дыхательных путей.

КРЫЖАВАНКА

Уладзімір Караткевіч – дзецям

26 лістапада – 90 гадоў з дня нараджэння пісьменніка.

Па гарызанталі: 1.“Добры дзень, чырвоны ...” – з верша Ул.Караткевіча “Алень”. 4.“Дзеці – усмешка Божая” (Ул. Караткевіч). 9.“..., якую прайшоў” – аўтабіяграфічны твор пісьменніка. 10.Тып, характар, створаны пісьменнікам, мастаком. 11.“Галоўным быў не хлеб. Галоўнай была ...” (Ул.Караткевіч). 14.Ліставое дрэва, апетае паэтамі. 15.“Яліна над сцежкай маёй – // Не яліна, а ...-Яга” – з верша Ул.Караткевіча “Лясная казка”. 16.“Мой чароўны беларускі ..., // Бацькаўшчына светлая мая!” – з верша “Бацькаўшчына”. 17.“Размаўляюць дзве ... ля соннай ракі: // – Кума, кума, што ты вячэраць варыла?” – з верша “Як размаўляюць звяры і птушкі”. 18.“І піва ... варыць густа, // А на закуску – бурачок” – з верша “Заяц варыць піва”. 20.Музычны твор. 22.“Сівая ...” – рамантычная аповесць Ул.Караткевіча, падзеі якой адбываюцца галоўным чынам на Рагачоўшчыне. 25.Тое, што “люба”. 27.Казачная птушка, якая, паводле міфаў, з’яўляецца сімвалам вечнага абнаўлення. 29.Буйны землеўладальнік. 30.Уступленне ў шлюб паводле царкоўнага абраду.

Па вертыкалі: 1.“... Роспачы” – легенда, у якой Караткевіч даў абагульнены вобраз беларуса. 2.Белы снег, ды не ...; добры зяць, ды не сын (прык.). 3.Прылада для прасавання адзення. 5.“Наша ж ... – цудоўная, спеўная, // Ўмее спелым калоссем шумець” – верша Н.Арсенневай “Жыве Беларусь!”. 6. ..., ці цырк, – паглыбленне ў грэбневай частцы гор. 7.“І дзеткамі іх лічылі // Вішня і ... стары” – з верша Ул.Караткевіч “Шыпшына і ружа”. 8.“Мужык і аднавокае ...” – адна з многіх казак для дзяцей Ул.Караткевіча. 12.Літаратурны твор фантастычнага зместу. 13.Палоска паперы, якая ўкладаецца ў кнігу, каб адзначыць патрэбную старонку. 18.“Бо скупая ... маёй Беларусі // Не раджала рабоў і не мела рабоў” – з верша “Буслы вучаць дзяцей”. 19. ...-юда – казачная пачвара. 20.“... на Сініх Вірах” – п’еса Ул.Караткевіча, пастаўленая на Беларускім тэлебачанні ў 1959 годзе. 21.“... ў дзіцячых вачах” – з верша “Цюляня”. 22.Паўднёвае вечназялёнае дрэва. 23.Заяц для лісы не сябра, а ... (прык.). 24.Гара ў Грэцыі, вядомая як Святая гара. 26.“На Беларусі ... жыве” – // І няхай да веку жыве” – з верша “На Беларусі ... жыве”. 28.Электрычна зараджаная часціца.

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 1.Лістапад. 4.Усмешка. 9.Дарога. 10.Вобраз. 11.Свабода. 14.Явар. 15.Баба. 16.Край. 17.Жабы. 18.Заяц. 20.Марш. 22.Легенда. 25.Любата. 27.Фенікс. 29.Аграрый. 30.Вянчанне.

Па вертыкалі: 1.Ладдзя. 2.Сыр. 3.Прас. 5.Мова. 6.Кар. 7.Дуб. 8.Дзіва. 12.Фантазія. 13.Закладка. 18.Зямля. 19.Цуда. 20.Млын. 21.Шчасце. 22.Лаўр. 23.Ежа. 24.Афон. 26.Бог. 28.Іон.

Лявон ЦЕЛЕШ.

г.Дзяржынск.

ФУТБОЛ

Інтрыга да апошняга

Вынікі матчаў перадапошняга, 29-га, тура чэмпіянату Беларусі па футболе:

“Смалявічы” – “Славія” (Мазыр) – 0:3, БАТЭ (Барысаў) – “Славія” (Мазыр) – 5:0, “Гарадзея” – “Дынама” (Брэст) – 1:4, “Нёман” (Гродна) – “Слуцк” – 1:0, “Мінск” –“Віцебск” – 2:2, “Рух” (Брэст) – “Шахцёр” (Салігорск) – 1:2, “Энергетык-БДУ” (Мінск) – “Дынама” (Мінск) – 2:3, “Тарпеда-БелАЗ” (Жодзіна) – “Ісланч” (Мінскі раён) – 2:0.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
БАТЭ	29	17	6	6	65–32	57
Шахцёр	29	16	8	5	53–19	56
Нёман	29	16	5	8	40–26	53
Тарпеда-БелАЗ	29	15	8	6	52–35	53
Дынама (Бр)	29	16	3	10	60–39	51
Дынама (Мн)	29	16	3	10	38–25	51
Ісланч	29	13	5	11	45–44	44
Рух	29	10	11	8	50–35	41
Энергетык-БДУ	29	11	5	13	42–44	38
Мінск	29	11	5	13	43–53	38
Славія	29	9	9	11	39–48	36
Віцебск	29	8	12	9	28–35	36
Гарадзея	29	8	6	15	28–46	30
Слуцк	29	8	3	18	31–55	27
Белшына	29	5	6	18	31–64	21
Смалявічы	29	3	5	21	27–72	14

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.
Заснавальнік, выдавец і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ
Пакольні ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.).